

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik VIII.

Celovec, petek, 6. november 1953

Štev. 52 (603)

Beograd se pripravlja za obisk na Dunaju

Jugoslovanski državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović, čigar uradni obisk v Avstriji je napovedan za prihodnji ponedeljek, dne 9. t. m., se je s člani jugoslovanske delegacije na Generalni skupščini OZN vrnil minuli teden v Beograd.

V zvezi s pripravami za jugoslovanski obisk na Dunaju se je te dni mudil v Beogradu tudi jugoslovanski poslanik na Dunaju Dragomir Vučinič. V intervjuju, ki ga je ob tej priložnosti dal Jugopresu, je poslanik Vučinič poudaril stalni napredek v avstrijsko-jugoslovanskih odnosih. Dejal je, da bo obisk državnega tajnika Popoviča v Avstriji nedvomno spodbuda za nadaljnje razvijanje sedanjih dobrih prijateljskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. »Smoter obiska« — je nadaljeval Vučinič — »je med drugim ta, da bomo izmenjali mnenja o vprašanjih, ki zanimajo obe državi.« Na vprašanje, kaj bodo obravnavali med tem obiskom, je jugoslovanski poslanik dejal: »Kakor je že navada ob takih priložnostih, je na dnevnem redu razen tekočih vprašanj naših vzajemnih odnosov tudi proučevanje vprašanj širšega pomena. Med drugimi bomo razpravljali o nadaljnjem gospodarskem sodelovanju, o nekaterih vprašanjih v zvezi z likvidacijo nekaterih problemov iz minulosti, pa tudi o položaju jugoslovanske manjšine, kulturnih odnosih itd.«

Na vprašanje, kako v Avstriji gledajo na dogodke v zvezi s Trstom, je Vučinič dejal, da misli, da je jugoslovansko stališče glede Trsta, zlasti pa jugoslovanski predlog o internacionalizaciji mesta naletel na ugoden sprejem pri avstrijski javnosti, kar se lahko vidi tudi iz avstrijskega tiska. Dejal je, da ima avstrijsko ljudstvo vsakorazloge, da ne gleda ravnodušno na borbo Jugoslavije okrog Trsta. Vučinič je dodal, da Jugoslavija s svoje strani upa, da

Spet negativen odgovor Sovjetske zveze

Na ponovno povabilo vlad ZDA, Anglije in Francije za konferenco zunanjih ministrov v Luganu, ki bi se morala začeti prihodnji teden, je Sovjetska zveza minuli torek odgovorila z notami zapadnim velesilam. V Londonu, Parizu in Washingtonu so v sredo ves dan skrbno proučevali besedilo enako glasečih se not, ne da bi se prej kaj konkretnega o njihovi vsebini zvedelo v javnosti.

Prvi je javno zavzel svoje stališče do moskovskega odgovora ameriški predsednik Eisenhower na običajni tedenski tiskovni konferenci. Izjavil je, da nota ne vsebuje nikakega konstruktivnega doprinosa za rešitev obstoječih perečih svetovnih problemov, da pomeni jasno odklonitev zapadnih predlogov glede konference zunanjih ministrov.

Kakor se je dalje izvedelo, nota samo ponavlja stare sovjetske teze in predloge, ki jih je SZ postavljala že v svojih prejšnjih notah. Glede vprašanja avstrijske državne pogodbe na primer ponovno trdi, da ga je najlažje rešiti po diplomatski poti in naj ne bi bilo predmet kakršne koli konference. Na koncu nota vsebuje stare znane očitke zapadnim velesilam, češ da ne upoštevajo Potsdamskega sporazuma iz leta 1945 glede Nemčije.

bodo avstrijski naporji za doseg neodvisnosti kronani z uspehom.

V jugoslovanskih gospodarskih krogih menijo, da bodo za časa obiska Koče Popoviča na Dunaju razpravljali med drugim tudi o vzpostavitvi ožjih gospodarskih stikov med obmejnimi področjem Avstrije in Jugoslavije. Načelno bodo proučili vprašanje sklenitve regionalne trgovinske pogodbe med jugoslovanskima republikama Hrvaško in Slovenijo in avstrijskima deželama Štajersko in Koroško. To pogodbo bi sklenili dodatno k splošni avstrijsko-jugoslovanski trgovinski pogodbi s ciljem, da bi dvignili trgovinsko izmenjavo med temi pokrajinami nad izmenjavo, ki je predvidena v splošni

trgovinski pogodbi med Avstrijo in Jugoslavijo.

Po informacijah avstrijskega tiska obstoji možnost, da bodo načeli tudi vprašanje, v koliko bi se Avstrija za blagovni promet s Trstom lahko posluževala poti preko Jugoslavije. Dosedanji avstrijski blagovni promet s Trstom je usmerjen po italijanski progi, ki je daljša od poti preko Jugoslavije. Zato so avstrijski gospodarski krogi živo zainteresirani na tem, da bi se Avstrija in Jugoslavija sporazumeli o možnostih tranzitnega blagovnega prometa preko Jugoslavije, kar bi občutno pocenilo prevozne stroške za avstrijsko izvozno in uvozno blago, ki gre preko Trsta.

Parlament je pričel z jesenskim delom

Osnutek proračuna za leto 1954 — Avstrija zahteva svobodo in neodvisnost

Na prvi seji letošnjega jesenskega zasedanja državnega zbora je finančni minister dr. Kamitz objasn timer osnutek državnega proračuna za leto 1954.

V osnutku je predvidenih 21 milijard 351 milijonov šilingov izdatkov in nekaj nad 20 milijard 696 milijonov šilingov dohodkov. Poleg tega rednega proračuna so predvideni še izredni izdatki za investicije v višini 1 milijarde 54 milijonov šilingov, ki pa jih upajo kriti s posebnimi kreditnimi operacijami. Primanjklaj v rednem proračunu, ki bi potemtakem znašal 655 milijonov, namerava finančni minister kriti s primerno finančno politiko.

Največji vir dohodkov za državo bodo seve spet neposredni in posredni davki. Predvideno je, da bodo neposredni davki (dohodninski, mezdni, obrtni, premoženjski davek itd.) dali skupno 6 milijard 575 milijonov, skupno s posrednimi davki (prometni davek, carine, davek na tobak, pivo in mineralna olja i. dr.) pa se bo iz davčnih virov nabralo 15 milijard 154 milijonov šilingov.

Med izdatki, ki jih predvideva osnutek proračuna, je namenjen za državno upravo znesek 4 milijard 349 milijonov — tretjina te vsote bo potrebna samo za pokojnine —, blizu 3 milijarde bo potrebovala socialna uprava, za podporo brezposelnim je predvidenih 836 milijonov, za vojne invalide, vdove in sirote nekaj nad 1 milijardo, za odškodnino političnim preganjanecem, ki so bili pod nacizmom zaprti, 50 milijonov, za vzdrževanje cen krušnega žita, mleka in gnojil nekaj nad 1 milijardo, za razne panoge šolstva in druge kulturne namene 1 milijardo 345 milijonov, za gradnjo stanovanj pa 142 milijonov.

Investicije, ki so predvidene v znesku 3,4 milijarde šilingov, bodo po predlaganem proračunskem osnutku v letu 1954 za 1 milijardo večje kot so bile v minulih dveh letih. Del teh investicij bo odpadel na nadaljevanje elektrifikacije železnic, za gradnjo cest in za modernizacijo telefonskih in telegrafskih naprav.

K predloženemu osnutku proračuna so naslednjega dne izrazili svoje mnenje

predstavniki vseh strank v parlamentu. Govornik socialistov, poslanec Slavik je dejal, da je predloženi proračun kompromisna rešitev na podlagi pogajanj med obema vladnima strankama. Socialisti pa z zadovoljstvom ugotavljajo, da so bile v glavnem upoštevane zahteve po povečanju investicijske dejavnosti, po zagotovitvi rent in po nadaljevanju stanovanjskih gradenj. Govornik je dejal, da je ta proračun važen temelj za doseg čim višjega števila zaposlenih in hkrati priznanje, da je država dolžna izpolniti svoje socialne naloge.

Na tretji seji parlamenta pa je zvezni kancler ob priliki 10-letnice moskovske deklaracije v posebni vladni izjavi zahteval končno izpolnitev zagotovljenih, ki so jih dale takrat velesile glede vzpostavitve svobodne in neodvisne Avstrije.

Parlament bo predvidoma prihodnji teden nadaljeval s podrobno proračunsko debato.

Izsiljevalne metode meščanskih strank

Beljaški občinski svet, v katerem imajo na podlagi nedavnih volitev socialisti 17 sedežev, dočim imajo OVP 9 sedežev, VdU 2, domovinska lista 2 ter kominformovci 2 sedeža, bi bil moral na svojem prvem zasedanju, ki je bilo v torek, na novo izvoliti župana. Socialisti, ki razpolagajo sedaj v beljaškem občinskem svetu z absolutno večino, ponovno kandidirajo dosedanega župana Serepiniga. Že med polaganjem zaprisege pa so mandatarij OVP, VdU in domovinske liste zapustili sejno dvorano ter tako preprečili izvolitev župana, ki je po statutu mogoča samo ob navzočnosti vsaj dveh tretjin vseh izvoljenih mandatarijev. Meščanske nacionalistične stranke so se torej tudi v Beljaku poslužile iste nekoristne obstrukcije kakor letos spomladi pri volitvi deželnega glavarja. S svojo zavlačevalno taktiko, za katero pa imajo volivci zelo malo razumevanja, hočejo očitno izsiliti večji vpliv v beljaški občinski upravi kakor pa jim pritiče po volilnem izidu.

Kje je tu združna misel?

Na zahtevo Demokratične fronte delovnega ljudstva, Zveze slovenskih zadrug, Slovenske kmečke zveze in številnih slovenskih gospodarjev, da bi dobila Zveza slovenskih zadrug kakor nekdanji tudi po novem zakonu o kmetijski zbornici svojega lastnega zastopnika, je deželna vlada odgovorila, da smatra, da so interesi slovenskega združništva že dovolj zaščiteni v zbornici tudi z zastopnikom nemške zadrugne zveze.

Kako ta zaščita v resnici izgleda in kako so nemški zadrugni zvezi interesi slovenskega združništva pri srcu, pa je razvidno iz sestanka, ki so ga imeli nemški zadrugniki v neki celovski kavarni, da se pomenijo o otvoritvi svoje poslovalnice tako imenovane »Haus der Heimat« v Št. Jakobu v R. Glavni besednik je tam čisto javno iznašal, da so največji sovražniki nemškega združništva slovenske zadrugne in socialistična konzumna društva. Posebno se je hudoval nad prizadevanjem slovenskih zadrugnikov in razlagal svojim

somišljenikom, da je treba prav ob šentjakobski prireditvi pokazati s čim večjim sijajem vso mogočnost nemškega združništva. Mobilizirati je treba za to priložnost vse sile, pozvati vse mogočneže in velikaše koroškega gospodarskega življenja in še sam kmetijski minister Thoma naj bi dal tej otvoritvi poseben izraz in poudarek. Tiskovni referent kmetijske zbornice Jordan je dobil nalog, da vpreže v propagando ves tisk in še prav posebno tudi radio, pozovejo naj se vsi nemškonacionalni pevski zbori iz dvojezičnega ozemlja in govornik se je pri tem kar divil, kakšna sijajna slika bodo nemškonacionalni zbori iz Št. Jakoba, Področčice, Podgorij, Ledenic in Rožeka na stopnicah pred plebiscitnim spomenikom. Jasno, da mora sodelovati tudi še uniformirana godba, po možnosti policijska iz Beljaka. Vse, prav vse, je treba pognati na noge in v to svrhu bodo to soboto zvečer še posebno razpravljali na seji nemške šentja-

kobske zadrugne ob navzočnosti najvišjih predstavnikov deželne zveze kmetijskih zadrug.

To je le majhen primer, kako gledajo ti zastopniki združništva na slovensko združno prizadevanje in kako nepolitični so njihovi »zdrugni« cilji. Kdor hoče dobiti o tem še boljše sliko, pa naj čita članek »Nepričakovana prisega« v številki od 10. oktobra t. l. v OVP-jevskem glasilu »Allgemeine Bauernzeitung«. Ta članek in pa članki »Krvava meja« v »Kleine Zeitung« so najbolj zgovorni dokazi, kako močno živi na Koroškem v glavah nekaterih mračnjakov še vedno šovinistična miselnost sovraštva in nestrpnosti. Po zločinski razstrelitvi spomenika v čast padlim partizanom v Št. Rupertu pri Velikovecu nas taki in podobni pojavi pač silijo, da smo previdni tudi tedaj, kadar nam isti gospodje govorijo v lepih besedah in nam s sklicevanjem na svojo demokratično nastojenost zagotavljajo svojo širokogrudno naklonjenost.

Mesec november — je mesec štednje

Koroški Slovenci!

Naš denar spada v naše domače

HRANILNICE IN POSOJILNICE

Načela Združenih narodov in stvarnost

S krivičnim angloameriškim sklepom o predaji Trsta in cone A Italiji so bila najhujše prekršena visoka in napredna načela Ustanovne listine Organizacije združenih narodov, načela, s katerimi je leta 1945, po vojni, 62 držav-podpisnic odklonilo nasilje, napadalnost, kupčevanje s tujimi ozemlji in podobne mere pri urejanju odnosov med narodi in državami. To dejstvo in pa nedavni Dan Združenih narodov, ki so ga 24. oktobra praznovali po vsem svetu, vzemimo kot povod za naslednje bežno razmišljanje o današnji stvarnosti med vplivnimi faktorji v političnem življenju sveta, ki je v očitnem nesoglasju z načeli OZN, razglašeni v Ustanovni listini.

V povojnih letih je navzlic in navkljub obveznostim, ki so jih zlasti velike sile prevzele s podpisom Ustanovne listine, postala kršitev teh in drugih obveznosti in pogodb vse bolj pogosta praksa imperialistične politike, ki se ji spet vdajajo velike države na vzhodu in na zapadu. Pojavile so se spet metode „reševanja“ mednarodnih problemov, ki so bile v navadi še nedavno in ki so se jim tedaj uprla svobodoljubna ljudstva v boju zoper zatiralce in zavojevalce.

Izgleda, da se današnji zagovorniki in praktiki takih mračnejših metod že ne zavedajo več, da so vsi dovčerajšnji nosilci tovrstnih miselnosti doživeli nečasten polom prav zato, ker so se ljudstva končno obrnila proti njim in njihovim metodam. Ostali so osamljeni, irneli so proti sebi ves svobodo- in miroljubni svet in — propadli so.

Pa kako stoje stvari danes?

Med drugo svetovno vojno so bile oči vseh zaslužnih narodov brez dvoma uprte zlasti v borečo se Sovjetsko zvezo. Izšla je iz vojne močna in z veliko avtoriteto. S pametno politiko bi si bila lahko zagotovila zavezništvo vseh miroljubnih sil na svetu, pa je krenila — v kolikor tega ni storila do gotove mere že pred in med vojno — na pot imperialistične politike vesile, ki želi razdeliti svet med seboj in drugimi velesilami. Njeno trgovanje na račun drugih — malih — narodov, njena agresivna politika, ki je najbolj prišla do izraza ob njenem odnosu do Jugoslavije, njeno izkoriščanje ustanov OZN v lastne namene in koristi je docela izpodkopalo prejšnjo avtoriteto in ugled ter privedlo do tega, da se je svet začel čutiti ogroženega in se združevati v raznih paktih in brez paktov proti njej. Zaporovni porazi njene politike v Koreji, v Nemčiji, v satelitskih deželah in končno v lastni državi, k čemer so prišle še spremembe vsled Stalinove

ve smrti, so Sovjetsko zvezo prisilili na popušcanje in razgalili njeno notranjo slabost.

Koraj je torej Sovjetska zveza bila prisiljena vsaj navidezno ublažiti svojo napadalno politiko, že postajajo slične mere spet očitnejše na ameriškem zapadu. Trenutek sovjetske slabosti tam gotovi krogi skušajo izkoristiti za svoje naklepe in zahteve po nasilnem „osvobajanju“ Vzhodne Evrope v želji, da bi za ta-

Zli duh iz preteklosti na sestanku „velikih“

ke svoje misije vpregli obrambno skupnost svobodoljubnih narodov. Da se pa ti krogi dejansko tudi uveljavljajo, dokazujejo dogodki baš zadnjih tednov, če izvzamemo zlasti v kro-

gih uradništva OZN že prej dosežene dvomljive uspehe Mc Chartyjeve „križarske vojne“ proti svakomur, ki v Ameriki samostojno misli. Kaj naj sicer pomeni pakt s španskim fašističnim diktatorjem Francom, ki se prav nič ne razlikuje od Hitlerja in Mussolinija? Zakaj oboroževanje Nemčije proti volji evropskih držav, ki imajo z njo bridke izkušnje, kadar je bila oborožena? In končno, kakšno je pravo ozadje podpiranja — skupno s britansko vlado — italijanske imperialistične, po Mussolinijem fašizmu kopirane napadalnosti napram Jugoslaviji, kakšno je ozadje kupčevanja z interesi svobodoljubne države in tržaškega ljudstva?

Mar to niso elementi uresničevanja želja po „svetovnem vodstvu“, ki o njem ameriška propaganda že zelo glasno govori, kot so nedavno o njem govorili oni, ki so sami sebe smatrali za „Herrenvolk“? Da, načrtno skušajo omenjeni zapadni krogi spravljati del za delom sveta pod svojo gospodarsko in politično nadoblast. Pa tudi vedo, kako: z darili na tuj račun, z izigravanjem proti drugim državam na vojaški bazi in z dolarji. S tem priklepajo nase Pellovo Italijo, Adenauerjevo Nemčijo in Francovo Španijo, to vse pa mimo in proti načelom Organizacije združenih narodov.

Toda stari imperializem v novih oblikah, pa najsi ga izvajata Vzhod ali Zapad bo moral končno naleteti na odpor nerazdružljive skupnosti vseh svobodoljubnih ljudi, narodov in držav, ki se opredeljujejo za mir, demokracijo in neodvisnost. Organizacija Združenih narodov pa je organ, ki je poklican, proti imperializmu v novih oblikah sprovesti te svetle pojme po vsem svetu v dejstvo.

Sklenjena je podražitev cigaret

Glavni odbor državnega zbora je minuli teden odobril sklep o zvišanju cen za cigarete. Zvišanje cen bo pri kvalitativno slabših vrstah znašalo 25 in 20 odstotkov, pri boljših vrstah pa samo nekaj več kakor 10 odstotkov, dočim luksuzna cigareta Old Splendor sploh ne bo podražena. Prav tako ne bodo podražene cigarete. Najbolj bo torej prizadet s podražitvijo mali konsument, ki si je privoščil predvsem »drarjarje« ali pa še kakšno »Donau«.

Nove cene za cigarete bodo za zavojčke po 20 komadov naslednje: Austria 3 doslej 3.20 šilinga, nova cena 4 šilinge; Donau doslej 5 šilingov, nova cena 6 šilingov; Austria C doslej 5 šilingov, nova cena 6 šilingov; Dames doslej 5 šilingov,

nova cena 6 šilingov; Austria 2 doslej 6 šilingov, nova cena 7 šilingov; Sport doslej 6 šilingov, nova cena 7 šilingov; Jonny doslej 7 šilingov, nova cena 8 šilingov; Memphis doslej 7 šilingov, nova cena 8 šilingov; Aegyptische III. sorta doslej 8 šilingov, nova cena 9 šilingov; Old Splendor ostane kakor doslej 9 šilingov.

Iz tega je razvidno, da je zvišanje cen za cigarete precej občutno pri najslabših cigaretah in sicer za Austria 3 kakor jo delavci imenujejo »Arbeiter-Memphis« kar za 25 odstotkov, dočim so cigarete, ki si jih lahko privoščijo »boljši ljudje« mnogo bolj prizanesljivo podražene. Nove cene bodo mesečni proračun kadilca delavca in malega nameščenca znatno obremenile.

izvojni. Narasla pa je proizvodnja rjavega premoga v St. Andražu ter magnesita.

Teško je bila v letošnjem prvem polletju prizadeta industrija kamnov in zemlje. Proizvodnja stenske opeke nasproti istemu razdobju 1952 je padla za 40%, apna za 63% in betonskih cevi za 60%. Močno je morala skrčiti proizvodnjo tudi industrija heraklita.

Industrija železa in kovin beleži v letošnjem prvem polletju porast proizvodnje pri svinčenih kosih, žebeljih, verigah (za 152%) in akumulatorjih. Proizvodnjo pa so morali omejiti pri žici (proizvodnja aluminijaste žice pa je bila ustavljena), žičnih pletenin (za 15%), portalnega jekla (73%) in kos. Položaj v puškarstvu pa je zelo meglen. Nazadovanja v proizvodnji pušk sicer še ni opaziti, toda dejstvo proizvodnje pušk v Belgiji in Zapadni Nemčiji je tudi za puškarstvo nevarno.

V kemični industriji opazamo nadaljevanje preusmerjanja iz dosedanje proizvodnje na proizvodnjo takih predmetov, za katerimi je na tržišču še močno povpraševanje. Proizvodnje „Bleiberger Bergwerks-Union“ obeta prekaženje vseh dosedanjih mer. Isto je videti pri proizvodnji kemikalij za obdelavo usnja. Temu nasproti je proizvodnja vžigalic v celoti ukinjena, proizvodnja strešne lepenke je padla za 84%. Nazadnje tudi proizvodnja kisika in alkoholnih pijač.

Lesnopredelovalna industrija

Nekaj števil o koroškem kmetijstvu

Od zemeljske površine Koroške odpade 47 odstotkov na kmetijsko in 45 odstotkov na gozdno gospodarstvo, 8 odstotkov pa je neproduktivne zemlje. — Glavnina kmetijske produkcije na Koroškem odpade na travništvo z živinorejo in gozdno gospodarstvo. Od kmetijsko izkoriščene zemlje odpade samo 24.5 odstotka na poljedelstvo in 74.9 odstotka na travništvo. Okoli 78 odstotkov obratne površine je v privatni posesti, 3 odstotke je posejane država, dežela, občine in kmetijske skupnosti. Soseščinam je pripada 17 odstotkov, javnopravne korporacije, cerkve itd. posejduje nad 2 odstotka obratne površine. Od 33.462 kmetijskih obratov je 26.950 obratov razvrščenih v obratne tipe, 6.512 obratov pa je brez označbe tipa, ker znaša njihova površina manj kot 2 ha.

K visoko planinskim predelom spada 6.804 kmetij s 304.904 ha površine, k produkcijskim predelom vzhodno alpskega obrobja spada 14.817 kmetij s 365.415 ha obratne površine. V predelu koroške kotline je zaznamovanih 11.871 obratov z 241.934 ha obratne površine. V visokoplaninskem predelu prevladujejo oni obrati, ki so usmerjeni na gozd in travništvo in znaša povprečna velikost obrata 45 ha. Kmetije v vzhodno alpskem obrobju se pečajo predvsem s travništvom in poljskim travništvom ter znaša povprečna površina kmetij povprečno 25 ha. V koroški kotlini znaša površina kmetij povprečno 20 ha in je obratovanje namenjeno v pretežni meri poljedelstvu.

Po podatkih deželne gozdne direkcije je bilo na Koroškem v prvem polletju 1953 posekanih 460.191 kubičnih metrov lesa, med tem 389.215 kubičnih metrov gradbenega lesa ali 84.6 odstotka in 70.976 kubičnih metrov drv ali 15.4 odstotka. V primeri z istim časom preteklega leta je bilo letos za 5.7 odstotka lesa manj posekanega. Tudi na žagah so zrezali letos 200.440 kubičnih metrov manj hlovov kakor v istem času preteklo leto.

Zaradi napredka motorizacije kmetijstva je padlo stanje konj za 1.128. Goveje živine je za 2.733 komadov več kakor v istem času leta 1951. Višje število živine izhaja iz številnejšega stanja mlade živine za 0.5 odstotka in zaradi tega ker vzdržujejo več molznih krv. Število svinj se je znatno zvišalo in znaša 222.468 komadov in je le za 12.500 manjše kakor pred vojno. Vsekakor visoko stanje svinj ni v ugodnem razmerju med povpraševanjem in ponudbo, z izjemo poletne in zgodnjosezonske tujsko-prometne sezone, in so zato cene za klavne svinje popustile.

Naraščanje konkurzov in poravnav

Po poročilu Zveze za zaščito kreditorjev je bilo od januarja do septembra prijavljenih 374 sodnijskih poravnav in 330 konkurzov. To je 50.4 odstotka poravnav in 33.1 odstotka konkurzov več kakor preteklo leto v istem času.

Razvoj koroškega gospodarstva v luči statistike

INDUSTRIJA

Po stanju iz leta 1950 ima Koroška razen žag še 203 industrijska podjetja in sicer: 11 rudarskih, 23 železarskih in kovinskih, 24 podjetij kemične industrije, 26 papirnih oz. lekuloznih, 22 lesnih, 17 tekstilnih, 10 usnjarskih, 20 živilskih podjetij in 50 podjetij za obdelavo in predelavo kamenin in zemlje. Najmanj industrijskih podjetij imata okraja Smohor in Velikovec, največ pa mesto in okraj Celovec.

Razvoj industrije na Koroškem je oživel po vojni šele z letom 1950. Nekatera industrijska podjetja so se hitro opomogla, medtem ko so druga ob koncu prvega polletja 1951 — ko je povojna proizvodnja pričela dosegati nekako svoj višek — še vedno močno zaostajala za proizvodnjo v letu 1937.

Močno se je v tistem času dvignila proizvodnja klorovih spojin (162% več kot 1937), stenske opeke (148%), piva (95%), cementa (79%) in testenin (74%). Nižja od leta 1937 pa je bila predvsem proizvodnja rjavega premoga (za 41%), svinčne in cinkove rude (39%), svinca (27%) ter papirja (19%). Z letom 1937 pa sta bili izenačili proizvodnjo industrija in proizvodnja usnja in kemične rude.

Ob koncu prvega polletja 1952 se je pričel položaj v industrijski proizvodnji vidno slab-

šati. Promet industrijskih izdelkov na domačih tleh in v inozemstvu je pričel padati. Domače potrebe so bile v precejšnji meri krite, na inozemskih tržiščih pa koroška industrija ni bila kos vzdržati konkurenci v cenah. To pa predvsem zaradi potrebnega dragega dokupa surovin in polsurovin v kemični industriji, v industriji železa in kovin pa zaradi pomanjkanja topilnic. Dočim so koroške opekarne v letu 1951 izdelale mesečno povprečno 4 milijone komadov stenske opeke, se je v prvem polletju 1952 izdelalo mesečno le še 2.6 milijonov komadov. Zanimivo pa je, da so v prvem polletju 1952 pivovarne dvignile proizvodnjo piva za 38%. Tudi v rudarstvu je proizvodnja narasla.

V letu 1952 je pričela naraščati brezposelnost v industriji, ki je v prvem polletju 1953 ni bilo mogoče odpraviti. Za prvo polletje sta karakteristični omejena gradbena dejavnost in omejena industrijska proizvodnja. Industrijska proizvodnja v prvem polletju 1953 pa je padla na sredino med proizvodnjo v letu 1950 in 1951, zaposlitev pa na povprečje 1950.

V rudarstvu je kopanje antimona ustavljeno od avgusta 1952. Naraščajočo proizvodnjo so prekinili rudniki svinca in cinka. Rudniki živca (Feldspat) in kalijevega luskavca (Kaliglimmer) bodo oz. so ukinili svojo pro-

je utrpela polom pri lesenih hišah, kjer se je proizvodnja skrčila na 6% lanske proizvodnje. Plošč iz lesnega vlakna se je izdelalo za 10% več kot v lanskem prvem polletju. Proizvodnja parketov počiva od pričetka leta. Močno pa je narasla proizvodnja lesenih za bojev in gajbic za sadje in sicer od 40.000 mesečno v lanskem prvem polletju na 94.000 mesečno v prvem polletju 1953. Proizvodnja impregniranih in navadnih drogov je padla za ca. 45%. Na splošno torej razvoj v tej panogi ni razveseljiv.

Temu nasproti je razvoj v papirni in celulozni industriji precej ustaljen, čeprav je v začetku leta proizvodnja papirja in lepenke nekoliko padla. Na splošno smatrajo, da je to proizvodno področje proti krizi zelo odporno, ker v ceni lahko konkurira. Tudi v tekstilni industriji je razvoj precej ustaljen, posebno ker je cena volne na svetovnih tržiščih precej mirna in ker dopušča devizni položaj Avstrije nakupe v najugodnejšem času.

V proizvodnji usnja in obutve je ostalo prvo polletje 1953 v znamenju povečanja proizvodnje. Koroški delež v avstrijski proizvodnji obutve znaša 15%. Težave pa so se pokazale v proizvodnji podplatnega usnja, kajti gumijasti podplati si čedalje bolj osvajajo srca potrošnikov. Podoben je tudi položaj v proizvodnji gonilnih jermenov.

(Se nadaljuje)

Izbor odlomkov iz knjige VLADIMIR DEDIJER: JOSIP BROZ TITO

12. nadaljevanje

BREZ POMOČI • ZMAGA

Prvi plenarni sestanek so imeli v Titovi votlini na Visu, navzoč je bil ves Nacionalni komite. Šubašić je spremil do vhoda v votlino angleški veleposlanik Stevenson, ki je šel potem na dom šefa angleške vojne misije generala MacLeana. Sestanek je začel s svojim referatom Šubašić, ki je govoril najprej o tem, da je vrhovni poveljnik vseh oboroženih sil v Jugoslaviji pravzaprav kralj Peter, ter se pri tem skliceval na ustavo iz leta 1931.

V diskusiji se je oglasilo več govornikov. Najprej je govoril Edvard Kardelj. Za njim Tito in Vladimir Bakarić. Vsi so odklonili Šubašićeve zahteve. Na kraju je govoril še stari Josip Smolaka, poverjenik Nacionalnega komiteja za zunanje zadeve. Z izbranimi besedami je opozoril Šubašića, kako molči o Nacionalnem komiteju, kako se je nemogoče sporazumevati o dveh vladah istega naroda, in da se ne more govoriti o skupnem poveljstvu, »ker vi nimate niti ljudstva, ne ozemlja in ne vojske«, kako bi tak sporazum bil za partizane žrtev, »ker bi pri ljudstvu zanj ne dobili niti enega glasu«. Nato so sestanek prekinili, Šubašić in Kardelj pa sta šla v stran, da bi našla skupno rešitev. Po dolgem in napornem delu jima je to končno uspelo. Skoraj vse Šubašićeve zahteve

TITO Z EDVARDOM KARDELJEM IN VLADIMIRJEM BAKARIĆEM NA VISU

Churchillom. Sestanek je bil v vili bivše kraljice Viktorije. Tito se je ob tej priliki večkrat razgovarjal s Churchillom. Ko sta se sestala prvič, je bil navzoč le prevajalec. Pri drugih sestankih so bili navzoči z jugoslovanske strani še Sreten Žujović, Vlado Velebit, dr. Šubašić, Saša Kosanović in drugi. Razgovarjali so se o zelo številnih vprašanjih.

Churchill je začel s tem, da je hvalil našo vojsko, nato so se razgovarjali o vojnih operacijah v Jugoslaviji. Churchill je rekel, kako žal mu je, da je star in ne more skakati s padalom. Drugače bi prišel v Jugoslavijo, da bi se bojeval.

»Saj ste nam poslali svojega sina!« je odgovoril Tito.

V tem hipu so se pokazale v Churchillovih očeh solze.

Glavno, o čemer so se razgovarjali, je bilo vprašanje kralja Petra. Churchill je vprašal Tita, ali bi se hotel sniti s kraljem Petrom. Tito se je skliceval na sklep AVNOJ o prepovedi vrnitve kralja Petra in poudaril, da je kralj spričo svojega ravnanja med vojno nepriljubljen in da ne smemo storiti nič, kar bi oslabilo boj proti sovražniku.

Churchill je še enkrat vprašal Tita, ali bi se hotel sniti s kraljem Petrom, čeprav na kakšni vojni ladji. Tito je odgovoril, da ni proti, da bi obiskal Churchilla na vojni ladji, če pa bi bil tam kralj Peter, se lahko vidita.

Churchill je videl, da ne bo nič iz tega, in je odmahnil z roko. V nadaljnjem razgovoru je vprašal Churchill, ali bi sprejel Tito kralja Petra v Jugoslaviji kot letalca.

Tito je odgovoril na to:

»Naj pride in naj se bojuje tako, kakor se bojujemo vsi drugi!«

(Od nadaljnega razgovora s Churchillom preide Dedijer na opis trenutka, ko je RA dosegla jugoslovanske meje, ter dalje do odhoda maršala Tita v Moskvo, kjer je imel več sestankov s Stalinom. Prvega podrobneje opisuje po večini s Titovimi besedami.)

V Moskvi

»Drugače pa je bil ta prvi sestanek zelo hladen. Mislim, da so bile za to glavni vzrok moje brzojavke med vojno, posebno še tista, ki sem jo začel z besedami: Če nam že ne morete pomagati, nas vsaj ne ovirajte. To mi je potrdil tudi Dimitrov, ki sem ga poiskal takoj po prvem sestanku s Stalinom. Dimitrov mi je dejal: Valter, Valter, hazjajin je bil zaradi tistega telegrama strašno hud na vas... Od jeze je z nogami kar topotal po tleh...«

Tako mi je hotel Dimitrov povedati, da je pravzaprav on bil tisti, ki me je branil pred Stalinom.

Na tem prvem sestanku se je stvar s Stalinom zaostri. Bolj ali manj sva se spoprijela pri vseh vprašanjih, o katerih sva se razgovarjala. Takrat sem zapazil, da Stalin ne trpi, da mu kdo ugovarja. Pri razgovorjanju s svojimi ljudmi postopa nevljudno, osorno. Od članov Politbiroja CK VKP(b) le Molotova kdaj pa kdaj vpraša, kaj misli, pa še njega ne posluša do konca, marveč nadaljuje svojo misel.

Akademski slikar France Mihelić: MOSKVA — LENINOV MAVZOLEJ

Na tak način razgovora nisem vaju, zato je prišlo do prav neprijetnih prizorov. Stalin na primer pravi:

»Valter, pazite, buržoazija v Srbiji je zelo močna.«

»Tovariš Stalin, s tem vašim glediščem se ne strinjam. Buržoazija je v Srbiji zelo šibka.«

Stalin molči in se mršči, drugi pri mizi: Molotov, Ždanov, Malenkov, Berija so kar odreveneli.

Stalin je začel nato vpraševati o posameznih buržoaznih politikah v Jugoslaviji, vpraševal, kje so, kaj počno, jaz pa mu odgovarjam:

TITO S STALINOM IN MOLOTOVOM V MOSKVI APRILA 1945

»Ta je podlež, izdajalec, sodeluje z Nemci.« Stalin vpraša za drugega. Odgovorim mu prav tako. Na kar skoči Stalin:

»Valter, kaj so pri vas sami podleži?«

Odvrnem mu:

»Res je, tovariš Stalin, vsak, ki izda svojo domovino, je podlež.«

Stalin se spet zmrduje, Malenkov, Ždanov in drugi pa me od strani pogledujejo.

Tako je tekel razgovor v prav mučnem ozračju. Stalin me je začel prepričevati, kako potrebno bi bilo, da pustimo kralja Petra zopet na prestol. Kar kri mi je udarila v glavo, kako nam more kaj takega svetovati. Zbral sem se ter mu odgovoril, da je to nemogoče, ker bi se ljudstvo uprlo; kralj da je v Jugoslaviji zgled izdajalca, da je pobegnil in zapustil ljudstvo v najtežjih trenutkih, da ljudstvo sovraži dinastijo Karadjordjevičev zaradi korupcije in nasilja.

Stalin molči, potem pa mi reče kratko:

»Saj ni treba, da ga vrnete za zmeraj. Za nekaj časa, pozneje pa mu v pripravnem trenutku sunete nož v hrbet.«

V tem hipu se je vrnil Molotov, ki je šel malo prej ven. S seboj je prinesel brzojavko neke zahodne agencije, ki je sporočila, da so se Angleži izkrcali v Jugoslaviji.

Takoj sem planil:

»To ni mogoče!«

Stalin jezno:

»Kako nemogoče! To je res!«

Še enkrat rečem Stalinu, da to ni mogoče in da je ta agencija bržčas kaj pomešala. Generala Alexandra da smo prosili, naj nam pošlje divizijo težkega topništva, tri baterije, v pomoč naši Četrta armadi pri njenih operacijah proti Mostarju in Sarajevu, pa je bržkone prišla v Jugoslavijo ta artilerija, kar so agencije napačno tolmačile kot angleško invazijo v Jugoslavijo.

Stalin molči, potem pa naravnost vpraša:

»Povejte mi, Valter, kaj bi napravili, če bi se Angleži res nasilno izkrcali v Jugoslaviji?«

Odgovoril sem, da bi se jim najodločneje uprli.

Stalin je molčal. Očitno mu moj odgovor ni bil po volji. Ali je premišljal v tem hipu o aranžmajih, ki jih je napravil glede delitve interesnih sfer v Jugoslaviji?

Ta večer je bil Stalin venomer hud. Vpričo mene je telefonično poklical maršala Malinovskega, čigar operacije proti Nemcem so se prav ta dan zataknila.

»Ti tam spiš!« je govoril Stalin po telefonu.

Malinovski se je nekaj opravičeval, češ da nima zadosti tankovskih divizij, kakor se je moglo posneti iz Stalinovega odgovora:

»Praviš, da nimaš tankovskih divizij. Tudi moja babica bi se znala vojskovati, če bi imela tankovske divizije. Čas je, da se premakneš. Si me razumel?«

(Knjiga v naslednjem opisuje zadnje mesece in dogodke NOB do zmage. Nato pa je posebno poglavje posvečeno začetkom socialistične obnove in tozadevnim raznovrstnim gospodarskim in zunanje-političnim težavam glede na zahodne zaveznike. Nadaljnje poglavje pod naslovom »Udarec v hrbet« pa govori o okolnostih začetka spora med ZSSR in Jugoslavijo, dočim je pod naslovom »Dvoje pojmovanj« podrobno analizirano jedro spora.)

Tuje kritike o tej knjigi

THE TRIBUNE, 13. februarja 1953 — Jennie Lee

Najzanimivejše v knjigi Vladimira Dedijera je popolnoma nova luč, ki jo meče na navzkrižje med Titom in Stalinom. Avtor je s Titovo pomočjo zasledoval začetke tega spora tja do prvih partizanskih dni; pokazal je, kako je spet vzplamenel leta 1944 in nato v tej ali oni obliki vsakih nekaj mesecev do dokončnega leta 1948. Na hipe nas njegovo poročilo pripravi do tega, da malone sočustvujemo z Rusi. Omogoči nam videti, kako ostro se razhajata obe stališči in s kako vedro netaktnostjo so Jugoslovani nenehoma ob sleherni priložnosti, ki je bila mogoča, ponavljali svoje. »Ne glede na to, kako zelo ljubi sleherni izmed nas deželo socializma ZSSR,« je aprila 1948 pisal Tito Stalinu, »pa ne more v nobenem primeru manj ljubiti svoje lastne domovine.« Ako upoštevamo, da to izjavlja komunist, moramo že reči, da je to čustvo tako strahotno henetično, da ne more biti bolj.

Podoba, ki jo dobimo o Stalinu, s tistim vred, kar se njemu zdi nadvse priklupno, je posebno razveseljiva. Potem ko so se Rusi odločili, da likvidirajo Tita, jim menda sploh ni seglo v misel, da bi se jim njihova v ta namen določena žrtev še utegnila izmuzniti. Menda so mislili, da ga bo kar pobralo po prvem izbruhu njihovega negodovanja.

Nabavite si knjigo Vladimira Dedijera:

„TITO“

v knjigarni

„NAŠA KNJIGA“

V CELOVCU

Gasometergasse 10

Odlomki, ki jih prinašamo v „Slovenskem vestniku“, so vzbudili pri bralcih veliko zanimanje. Berete tudi tuje ocene o tej znameniti knjigi, iz katerih je razvidno veliko zanimanje zanje v širnem svetu med tujimi narodi. Zaradi tega smo prepričani, da bi marsikdo rad posegel po celi knjigi. Tej vaši želji ustrezne knjigarna „Naša knjiga“ v Celovcu, ki vam obširno, 770 strani obsegajočo knjigo „Tito“ lahko nudi v polplatno vezano za ceno, ki znaša samo 40.— šilingov. Ne opustite ugodne nabavne priložnosti!

Od generala Alexandra, poveljnika Osme armade, je prejel Tito vabilo, naj ga obišče na fronti v njegovem štabu ob Bolsenskem jezeru severno od Rima. Na to pot se je odpravil Tito z letalom, skupaj z generalom MacLeanom in svojim spremstvom. S seboj je imel tudi Tigra. Na svojem potu je krožilo letalo nad raznimi bojišči v Italiji, posebno pa se je zadržalo nad Cassinom.

Tito je sedel spredaj pri pilotu, ki ga je vprašal, če hoče pilotirati. Pokazal je Titu temeljne gibe ter predal vodstvo Titu v roke, ko je letalo ravno krožilo okrog Cassina.

V tem hipu se je pilot zasmejal in rekel Titu: »Oprostite, odti moram v zadnji del letala in si vzeti cigarete, vas pa prosim, naravnajte letalo.«

»Ni mi bilo prijetno,« je pozneje pripovedoval Tito. »Dokler je šlo letalo naravnost, je bilo še lahko, ko pa se je potem nagnilo... Jaz pa sem imel prakso samo dveminutnega leta.«

Iz Rima je šel Tito v Neapelj, kjer se je sešel s predsednikom angleške vlade Winstonom

Med nami povedano ...

Nedavno tega sem sprečal po 13. letih sošolko iz ljudske šole v pliberškem kraju, pa sva se ustavila, da si dava srečo. Mlada mati je zdaj. Hčerko — kaka 4 leta staro — vodi za roko. Kakor vse kaže, ji mala nagajivka dela preglavice, trmasto se ustavlja in noče niti za korak dalje. To ni nič čudnega v tej otroški dobi. Tudi mi, starejši, smo bili v tem času trmasti. Tepsti takega otroka ne kaže, tako kvečjemu lahko postane zakrknjen in vase pogreznjen. Najbolje je brez besede čakati, da ga trma mine. A o tem kdaj drugič. Hotel sem nekaj drugega povedati: ker redkokdaj čujem domačo pliberško govorico, a je mlada gospa govorila tako pristno, nepokvarjeno „po domače“, sem odprl ušesa na stežaj in srkal željno besedo za besedo vase, kakor bi pil v dolgih požirkih koroški most in se vmes zalagal s skrbno prekajeno pliberško „prélančino“.

„Vamp ti skurni, a buš šva! Pugváj šte seme, Anzej, tk ju bom tjápua, da bom pučívova nad jo ...“

„No, no, saj veš, Ančka, da je s takimi malčki križ, le potrpi malo, se bo že unesla,“ sem jo pomiril in dodal: „Veš, kako rad Te poslušam, ne zato, ker kregaš deklico, ampak zadelj tistega, kar me vedno spet vleče v rojstno vas — zaradi našega jezika, kakor ga govoriš Ti tako lepo.“

Pa me je kar takoj zavrnila: „Oh, Anzej, ti si ja nuárce djivaš, pa jo vsi vkup ne znomu prau suaučju, tjabe je vhu, ku si sa učiu.“

Pa se je zmotila, čeprav temu ni kriva sama, ampak tisto umetno zasejano in razralo mnenje med koroškimi Slovenci, Podjunčani, Rožani in Ziljani, da njihov jezik ni slovenski, seveda tudi ne nemški (čeprav ni izključeno, da ga Steinacherjevi ali Wuttejevi potomci ne bi mogli v nekaj desetletjih za takega razglasiti, ker imajo že dandanes cel ducat vmesnih stopenj med slovenščino in nemščino, ali med Slovenci in Nemci na Koroškem! Filologom in etnografom se potemtakem na Koroškem od-

pirajo neskončne možnosti „raziskovanja“); Koroška ljudska šola je sejala v srca slovenskih otrok, ki so ji bili izročeni v vzgojo in razsvetlitev, temeljito preštudirano, previdno, a z neizprosno doslednostjo čut manjvrednosti. Živo mi je pred očmi koroška ljudska šola prve avstrijske republike.

Sibka, plašna učenka Lonica je zamudila zjutraj pouk za kake pol ure. Opraviči se: „Duäre jutro, kuáje sem posua“... (konje sem pasla). A učitelj, silen po postavi, s tolstimi rokami, ji pokaže vrata in jo osorno zavrne: „Hinaus! Sag' guten Morgen!“ Nato pa obrnjen proti nam v klopih: „Kuáje sem posua, kuáje sem posua“ in si podsmehljivo rane roke. V istem trenutku pa se mu obraz zreni in kri mu stopi vanj: „So sprechen Čušen, aber nicht Kärntner.“

Plašno sem se stisnil k sosedu v klopi, čutil sem v svoji nepokvarjeni otroški duši, da se dogaja nekaj hudega, nepoštenega pred moji očmi. Zelo se mi je smilila Lonica, rejenka našega soseda, sram me je bilo zanjo, ki je morala ven pred vrata, sram me je bilo, ker se je neki odrasli pob v zadnji klopi ob tem čudnem prizoru zvonko zasmel in sram me je bilo samega pred seboj v misli, kaj pa, če mene pokliče in me pobara, kako „Kärntner“ pove „kuaje sem posua.“ Dve muhi je ulovil učitelj v tistem trenutku, danes to vem. Vzburil je v naših mladih srcih čut sramu, ki naj bi nas navdajal vselej in povsod, kadar bi odprli usta tako, kot smo to čuli doma, v družini in na vasi, a hkrati nam je vdihnil s svojo metodo učinkovito odrešljivo misel o molku v šoli. Kateri postopek bi bil še idealnejši za temeljito germanizacijo? Otroci molčijo. Učitelj zvonil s svojim nemškim zvonom, da kar buči

po razredu: „Guten Morgen,“ Guten Morgen, se zasvetijo velike črke na tabli, Guten Morgen v zboru, da zvonil, Guten Morgen posamič — po vrsti — od zadnje klopi do prve, — Guten Morgen ti buta nazadnje v čelo, ti sili na ustnice — ni vrag, da ne bi končno pozabil, da se smeje in sonči tam zunaj na vrtu „dobro jutro“ in kuka skoz okno za tabo, ki si počepnil ubogljivo v klopi, da ti vlije vsevedni herlerer čuda prečudna v bučko.

Vem, da se mnogim Lonicar dandanes na Slovenskem Koroškem kaj takega ne pripeti več. To je gotovo razveseljivo in v uteho tebi ali meni, ki sva doživljala to prefinjeno, psihološko dognano metodo potujčevanja. Če pa bi se le še zgodila tej ali drugi taka čudna reč, bi jo morali razpiti in obesiti na veliki zvon vsi naši koroški časopisi, nemški in slovenski, da bi zvedel svet zanjo in bi se moral prizadeti vzgojitelj sramovati v dno duše svojega nečednega početja. Vsak izobražen človek, ki količkaj zasleduje politični, gospodarski in kulturni razvoj današnje Evrope, je moral že kdaj opaziti, da se suče kolo zgodovine naprej in ne nazaj. Srednji vek s svojimi verskimi spori, mržnjami in fanatično nestrpnostjo je za nami: danes verskih sporov ni nikjer na svetu. Ob katoliški cerkvi stoji protestantska, ob njej starokatoliška in ulico naprej morda pravoslavna ali celo muslimanska. In vendar, koliko krvi je poteklo po nepotrebnem v ime-nu tega ali drugega boga!

19. stoletje, doba, v kateri so nastajale narodne skupine v Evropi, je za nami: danes nacionalnih problemov v tem smislu ni nikjer na svetu. (Če se moramo Slovenci na Koroškem ali Primorskem še danes boriti za svoje narodne pravice, ne pada krivda na nas, kajti oni

„veliki“, ki niso nikdar v svoji zgodovini okušali, kaj se pravi živeti v manjšini, so pristavili to kašo že koj po prvi svetovni vojni. Ko se je dovolj prismočila — in v 35 letih se lahko! — in je nočemo pojesti, ker je pač ne moremo, se pa hudujejo na nas: „Glej imperialiste!“ Koroški Slovenci smo v preteklem stoletju že, v dobi taborov, manifestirali kakor vsi ostali Slovenci v današnji Jugoslaviji svojo narodno pripadnost, ko je iskra naše skupne slovenske narodne zavesti šele zažarela in smo se zavedli naše narodne samobitnosti.)

20. stoletje, naš čas, ustvarja počasi, a neizprosno, — vedno s pogledom naprej —, velike ekonomske (gospodarske) skupnosti, v katerih narodna mržnja, narodno preziranje in potujčevanje kmalu ne bodo imeli več prostora. Evropske države, med njimi tudi Avstrija, bojo imele iz dneva v dan več brige in skrbi s tem, kako urediti gospodarstvo, da bo dovolj kruha v hiši. In gotovo bodo tudi zadnji nemško-koroški fanatiki germanizacije prej ali slej uvideli, da ne kaže gojiti anahronizma, srednjega veka v učilnici, pa tudi ne samovoljno kršiti obstoječe odredbe o dvojezičnem šolstvu. Članek, ki sem ga bral v dneh velikovške „afere“ (človeku je kar sitno, da moraš uporabljati še ta izraz) okrog pouka slovenščine v glavni šoli in ga je napisal neki nemški profesor v „Neue Zeit,“ zdi se mi z naslovom „In der Schweiz undenkbar,“ priča, da so se razgledani, napredni nemški krogi na Koroškem tega zaprašnega srednjega veka do kraja otresli. Zdi se mi, da se trudijo, da bi izravnali narodna nesoglasja, ki njihovemu gospodarstvu in ugledu v kulturni severni in zapadni Evropi samo škodijo. Zadnji v teh ozirih pa tudi ne marajo biti, da bi kak Danec ali Nizozemec ali Švicar kazal s prstom nanje, češ glej, kako bujno jim cvete šovinizem tam na Koroškem! Lepo je, da si utira razvoj vsaj enega izmed koroških manjšinskih vprašanj to pot.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Počastili smo spomin naših padlih borcev

Minul je dan, ko so nam bili dragi mrtvi tako blizu, ko so množice s polnimi naročji cvetja hitele na grobove svojcev in se oddolžile njihovemu spominu.

Živ in globok je vedno spomin na vse tiste naše najboljše, ki so padli v razdiv-

janih letih vojne kot borci proti nasilju, umrli v internacijah in padali kot talci. Tako krvavega davka, kot ga je dalo slovensko ljudstvo za uničenje nacističnega nasilja v skupni osvobodilni borbi ni doprinesel noben drug narod na svetu. Vse te žrtve pripadajo nesmrtni skupini velikih borcev za svobodo vsega človeštva.

Grobovi naših padlih žrtev, ki jih je v pravični borbi srečala smrt sredi življenja, so nam vedno dragoceni, predvsem pa so se koroški Slovenci na dan mrtvih tudi letos dostojno oddolžili njihovemu spominu. Vse-povsod, kjer kolji so posamezni ali skupni partizanski grobovi na pokopališčih po naši zemlji, so jih ljubeznive roke skrbno okrasile, zrahljale zemljo, obsule gomile s cvetjem in polagale vence in prižgale lučice.

Zveza koroških partizanov in Demokratska fronta sta se po svojih delegacijah poklonili in položili vence na skupnih grobovih nepozabnih žrtev v Št. Rupertu pri Velikovcu, Železni Kapli, Borovljah, Selah, Svečah, Št. Jakobu v R., v Vrbi in Št. Lenartu pri sedmih studencih. Prav tako so obiskali vse te grobove padlih borcev člani Urada za zvezo FLRJ z legacijskim svetnikom Vošnjakom na čelu ter s položitvijo vencev počastili njihov spomin.

Vsakdanji kruh

Štiri do pet sto milijonov Evropejcev, Američanov in Indijcev se hrani s pšenico, pet do šest sto milijonov Azijcev pa z rižem. Sto do sto petdeset milijonov ljudi v Severni Evropi je pretežno ržen kruh, petdeset do sedemdeset milijonov ljudi v Južni in Jugovzhodni Evropi, v Ameriki in Afriki se hrani s koruzo, nekaj deset milijonov ljudi v Indiji, na Kitajskem, na Japonskem in v Afriki pa je proso. Na splošno lahko rečemo, da se hrani polovica prebivalcev zemeljske krogle s pšenico in z ržjo, medtem ko je druga polovica riž, proso in koruzo.

Ni še sorazmerno dolgo tega, kar so ljudje začeli jesti kruh v današnji obliki, čeprav je žito že od davnih dni glavna hrana človeštva. Najprej so zbirali samo zrnje, potem pa so začele predzgodovinske gospodinjice to žito pražiti. To je bil velik napredek, ker se zrnje pri praženju lušči, ko se odstranijo luske, pa je zrno kaj lahko zdrobiti. Zdrobljeno zrnje je postalo prednik današnje moke. Iz zdroba so delali davni prebivalci kašo, ki je bila mnogim rodovom osnovna hrana.

Kaša se je postopoma spreminjala v mlince. Določeno količino goste kaše so spekli v pepelu. Tako je nastal praded našega kruha. Tak kruh so jedli Evropejci v bronasti dobi, pa tudi Babilonci, Egipčani in Hebrejci. Kaša in mlinci so bili osnovna hrana rimskih legionarjev. S to hrano v želodcih — s hrano, ki je vsebovala tri četrtine vode — so rimski legionarji osvojili svet. Od mlincev do kruha, ki mu dodajajo kvas, je bil še en sam korak. Sprva so jedli kruh kot slaščico, ki na siromašnih mizah ni imela domovinske pravice.

Po svetu je še danes mnogo ljudstva, ki žita sploh ne pozna. Prebivalci Južnega morja se hranijo pretežno s koreninami posebnega drevesa, ki mu pravijo taro, v Južni Aziji in ponekod v Afriki pa je gomoljka »jam« osnovna hrana prebivalstva. Plemena v Južni Ameriki jedo manjoko, ki vsebuje mnogo škroba. V Afriki se hranijo milijoni ljudi z mokastimi bananami, ki jih kuhajo, zmleti pa jih je mogoče tudi v pravo moko. Zadnje čase se je v svetu znatno povečal pridelek pšenice. V letih od 1870 do 1900 so je pridelali povprečno po vsem svetu 66 milijonov ton, zdaj pa 181 milijonov ton, od tega v Aziji 24 odstotkov, v Evropi in v Severni Ameriki po 23 odstotkov, v Rusiji 21 odstotkov, ostanek pa v Južni Ameriki, Avstraliji in v Afriki.

Naša velika dobrina — narodna pesem

Radi pojemo Slovenci in poslušamo petje. Naša pesem, narodna in umetna, je vedna spremljevalka našega življenja in dogajanja ter je zaslovela v tujini.

Ne bo odveč nekoliko razmotrivanja o naši narodni pesmi. Najstarejše narodne pesmi so pač tako stare, da ne vemo, kje so nastale in kdo jih je zložil. V pesniško obliko je nekdo strnil dogodke časa, v obliko, ki je bila preprosta in umljiva vsem. Narod si jo je osvojil in postala je kmalu lastnina vsega slovenskega ljudstva. Davno preden so znali naši predniki brati in pisati so že živeli med njimi narodne pesmi, ki so združevale slovensko ljudstvo v veliko družino, katera je ob teh izvirnih pesmih vriskala ali žalovala, vžigala ali navduševala, kakršna je bila pač vsebina pesmi.

V ustnem izročilu ohranjene narodne pesmi so začeli zbirati šele v 18. in v začetku 19. stoletja. Starim so se pridružile še nove, značilne za vsako dobo, ta-

ko da se je ta narodna zakladnica kopičila in bogatila skozi vse čase. Pesniki in pisatelji so radi črpali iz narodne pesmi snov za svoje velike umotvore.

Iz motivov narodne pesmi spoznavamo, kar je slovenski človek okusil lepega in radostnega, pa tudi žalostnega in težkega na svoji življenjski poti. Lepota in bogastvo slovenske zemlje, sreča otroških let, hrepenenje, sladkost in bolest ljubezni, družinska bol in sreča tvorijo ozadje slovenske narodne pesmi. V širšem pomenu je zajeta v narodno pesem usoda naroda skozi vsa stoletja, zato nam je tako ljuba in dragocena.

Od prvotnih legendarnih in nabožnih motivov izhajajo iz 15. in 16. stoletja narodne pesmi iz turških bojev, življenja in trpljenja tlačanov pod grofovsko oblastjo, uporov kmetov itd. Tudi življenjska usoda v dobi največje narodne odvisnosti se zrcali v njej. Narodne pesmi so

budile zavest in narod ohranile, da je pripravljen dočakal zgodovinske dneve svojega vstajenja.

V štiriletni narodnoosvobodilni borbi slovenskega naroda, v katero so z zavestjo vstopali vsi, da bi izbojevali novo, lepše in srečnejše življenje, so spet nastale mnoge pesmi iz boja in trpljenja porojene, ki jih je ljudstvo na mah osvojilo in sprejelo ter so med ljudstvom ponarodele. Te pesmi bodo še poznim rodovom pričale o krutem nasilju fašističnega tiranstva in o veliki moralni sili slovenskega naroda. Iz te pesmi črpa ta in bo črpala bodoča mladina moč za velike zgodovinske naloge.

Tudi naši pevski zbori gojijo staro in novejšo narodno pesem. Narodna pesem povezuje ves slovenski narod v svoji domovini in v zamejstvu v eno samo družino, in nobena meja ne more presekatih krvnih vezi in kulturnega sožitja celokupnega slovenskega naroda.

KOLEDAR

Petek, 6. november: Lenart
Sobota, 7. november: Janez Gabriel Perb.
Nedelja, 8. november: Bogomir, škof
Ponedeljek, 9. november: Teodor
Torek, 10. november: Andrej Avelin
Sreda, 11. november: Martin, škof
Četrtek, 12. november: Martin, papež

SPOMINSKI DNEVI

6. 11. 1893 Umrli skladatelj Peter Iljič Čajkovski — 1932 Umrli v Ljubljani humoristični pisatelj Rado Murnik — 1949 Prekop 13 obglavljenih žrtev in odkritje spomenika v Selah.
7. 11. 1917 Velika Oktobrska revolucija — 1944 Padel general Franc Rozman-Stane, komandant NOV in POS — 1946 Dograjena progna Brčko-Banovići.
8. 11. 1817 Rojen v Kralovcih pri Juriju ob Ščavnici Davorin Trstenjak, pisatelj in zgodovinar — 1923 Hitlerjev puč v Münchenu.
9. 11. 1583 V Würtembergu v Nemčiji so do tiskali Dalmatinovo „Biblijo“ — 1799 Napoleon Bonaparte je postal prvi konzul — 1818 Rojen pisatelj Ivan Turgenev — 1918 Wilhelm II. odstopil, v Nemčiji izklicana republika — 1925 Po atentatu na Mussolinija so fašisti naskočili slovenske tiskarne v Trstu in Gorici — 1938 Začetek pogromov na Zide v Nemčiji — 1942 Ustanovljena Kraljska divizija na Kozari. Iz njenih vrst je deset narodnih herojev.
10. 11. 1483 Rojen reformator dr. Martin Luther — 1759 Rojen pesnik Friedrich Schiller — 1938 Umrli turški reformator Kemal Atatürk.
11. 11. 1918 Sklenjeno premirje v prvi svetovni vojni — Dan miru — 1942 Aretacija 57 Slovencev iz okolice Železne Kaple in Sel — 1945 Prve volitve v ustavodajno skupščino FLRJ.
12. 11. 1834 Rojen skladatelj Aleksander Borodin.

Po naši zemlji

SPD „Dobrač“ na Brnci
je imelo svoj občni zbor

Primerna stopnja splošne ljudske prosvete je močan činitelj za živo narodno življenje na vasi in za naš obstanek na naši zemlji. Naša slovenska prosvetna društva so organizacije, ki nam z lastnim prizadevanjem in s pomočjo in posredovanjem osrednje organizacije Slovenske prosvetne zveze ustvarjajo pogoje in nudijo možnosti, da si moremo osvajati potrebno izobrazbo in razgledanost, da se moremo po ljudski šoli še nadalje šolati. Marljiv in podjeten član naših prosvetnih društev z vso pravico nosi ponosno in častno ime prosvetaša.

V nedeljo, 25. oktobra, so se zbrali prosvetaši našega Slovenskega prosvetnega društva „Dobrač“ na svojem občnem zboru pri Prangarju. Na občni zbor so prišli stari in mladi, predvsem moški in so s tem pokazali razumevanje in zanimanje za svojo prosvetno organizacijo. Na občnem zboru so člani pregledali in ocenili dosedanje društveno delo in sklepali o načrtih za bodoče. Iz tajnikovega poročila smo lahko povzeli, da je bila društvena dejavnost na kulturnem področju razgibana in živahna. „Dobrač“ lahko knjži lepe uspehe predvsem na področju igralske kulture. Posebno pomembna in uspešna so bila številna gostovanja naše odrske skupine z opereto „Miklova Zala“ in drugimi igrami. Da navedemo samo nekatera gostovanja, navajamo prav posebno lep uspeh našega gostovanja z opereto „Studentje smo“ v Borovljah, kjer smo nastopili skupne z Jeseničani. Z isto opereto je želo naše društvo lep uspeh med brati na Jesenicah.

Še prav posebno pa je postalo naše društvo znano po svojih prikazih naših edinstvenih narodnih običajev, ziljskega štehanja in reja pod lipo. Te naše običaje smo prikazali na primer na Slovenskem dnevu v Trstu, na kongresu Ljudske prosvete v Ljubljani, na Slovenskem dnevu na Dunaju, na taboru v Sovodnjah pri Gorici in v začetku maja letos na 1. partizanskem srečanju v Mežici. Povsod, kjer so brnški prosvetaši nastopili, so bili iskreno sprejeti in v ponos jim je, da so mogli tudi drugod pokazati kos starodavnih, ohranjenih pristnih slovenskih običajev na Koroškem.

Po tajnikovem poročilu so navzoči prosvetaši živahno razpravljali in sklepali o načrtih, kako bi prosvetno delo še vsestransko poživili. Predvsem si je društvo za bodoče zadalo nalogo, da bo posvečalo čim več pozornosti poglobitvi pevske kulture, ki je in ostane hrbtnica naše prosvete.

Pred volitvijo novega odbora so razmislili ali naj izvolijo v odbor le mlade člane, ki naj bi prevzeli v bodoče odgovornost za prosveto. Ko so to vprašanje vsestransko prereševali, so se zedinili, da bodo odbor izvolili tak, ki bo sestavljen iz mladih in starih članov, ker bo to najboljša jamstvo za uspešno dejavnost v društvu, ker je tudi društvo organizacija mladih in starih v vasi.

Na občni zbor je prišel iz Celovca tudi predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter, ki smo ga že uvodoma iskreno pozdravili. Predsednik SPZ je na občnem zboru

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

VABILA

Slovensko prosvetno društvo »Gorjanci« v Kotmari vasi vabi na prireditev, ki bo v nedeljo, dne 15. novembra 1953, ob 15. uri popoldne in ob 20. uri zvečer pri Plajarju.

Na sporedu: igra »SVOJEGLAVČEK«.
Udeležite se v obilnem številu te naše prve prireditve v začetku zimske sezone.

Slovensko prosvetno društvo »Edinost« v Pliberku ima v nedeljo, dne 8. novembra 1953, ob 9. uri dopoldne v Mačkovi hiši poleg Breznika svoj redni letni občni zbor. Na občnem zboru bo prisoten tudi zastopnik Slovenske prosvetne zveze.

Potrebno je, da postane Slovensko prosvetno društvo bolj kot doslej središče našega prosvetnega in narodnega življenja. Zima se bliža, več bo časa in več dela bomo posvetili svoji prosveti. Zato se udeležimo občnega zbora vsi člani SPD iz Pliberka in okoliških vasi.

Odbor.

povzel besedo in med drugim posebno poudaril skrb za mladino. Mladino je treba pritegniti k prosvetnemu delu in v njej vzbuditi ljubezen do slovenske prosvete, slovenske pesmi, odra in knjige. Dotaknil se je perečega šolskega vprašanja, ki mu je potrebno posvečati vso pozornost, prav tako je naglasil pomen domače vzgoje, ki se ne sme zanemarjati. V širšem pomenu pa naj prosvetno društvo zajame vse narodno življenje na vasi. V prosvetnem društvu je prostora za vse, ki se zavedajo pomena ljudske prosvete. Zaradi tega gradimo naše delo na širini, odklanjamo vsako ozkosrčno strankarstvo in vsak šovinizem. Medtem ko odklanjamo vsak šovinizem pa je samoumevno, da je za nas sodelovanje na izrazito nemških šovinističnih prireditvah popolnoma nerazumljivo, da za nas zato taki „kulturniki“ niso več slovenski, pa naj te svoje „dolžnosti“ opravičujejo s svojo službo ali s svojim svetovnim nazorom ali že kakorkoli.

Z zanimanjem so sledili zbrani prosvetaši izvajanjem predsednika SPZ, odobrvali njegove izražene misli in si jih osvojili.

Zadnji naš občni zbor SPD „Dobrač“ je bil brez dvoma korak naprej v vsestransko prosvetno delovanje na širnem in hvaležnem področju naše prosvete na Brnci.

Borovlje

Ob zelo številni udeležbi žalnih gostov smo nedavno pokopali 73 let staro Borovljanko Marijo Ravnik. Pokojna Marija je preminula v bolnišnici v Celovcu. Marija Ravnik je bila nekdanja znana domalega po vsem Rožu, ker je dolga leta vodila znano gostilno »Pri pošti«, kjer so se gostje iz bližnje in daljnje okolice ob gostoljubni in solidni postrežbi podjetne gostilničarke prav radi ustavljali in pokrepcali.

Vsakoletni običajni Martinov živinski in blagovni sejem v Borovljah bo letos v sredo, dne 11. novembra.

Naša občina se s hvalevredno vneto trudi, da bi omilila stanovanjsko stisko. Ob koncu preteklega leta so se mogle nekatere stranke naseliti v novo zgrajeni hiši v Griessgasse, letos septembra pa so dobile nadaljnje štiri družine stanovanja v drugi novi zgradbi v Kindergarten-gasse. Po dograditvi te stanovanjske hiše so na Cerkvem trgu, na občinskem zemljišču, spet pričeli z graditvijo nove stanovanjske hiše za štiri stranke. Priprave za gradnjo in napravu opeke izvršuje občina v lastni režiji. S temi deli pa gradbena dejavnost naše občine še ni izčrpana.

V Borovljah je še vedno 70 strank, ki iščejo primerna stanovanja, ker morajo prebivati v zelo neugodnih prostorih. Za gradnjo še ene nove stanovanjske hiše so že zgotovljeni načrti, ki jih bodo predložili pristojnemu ministrstvu.

Neugoden položaj na delovnem trgu

Ministrstvo za socialno upravo navaja, da je po poročilih državnih delovnih uradov znajšlo stanje brezposelnih koncem oktobra 137.228 oseb, med temi 72.437 moških in 64.791 žensk. V primeri s stanjem brezposelnih koncem septembra je število naraslo za 8.014 oseb ali za 6,2 odstotka. Na Koroškem je bilo koncem oktobra 6208 vpisanih brezposelnih. V primeri s številom brezposelnih v istem času preteklega leta je letos stanje za 9757 oseb višje, to je za 7,7 odstotka.

Mladina pri Zilji se pripravlja za zimski šport

Ziljska dolina ima za smučarstvo precej enake pogoje kakor planiška dolina, veliko snega ter krasen smučarski teren na senčni strani. Zato jo že od nekdaj obiskujejo razni tuji smučarski turisti ter preživijo svoj dopust v beli naravi. Lep teren v planinah s svežim zrakom in poživljajočim soncem ter krasna vožnja v dolino, to so pogoji za širok razvoj smučarskega turizma. Tega pa v Zilji ne manjka. Kljub tem razmeram pa vsaj v slovenskem delu Zilje ni prišlo do večjega organiziranega domačega smučarstva z izjemo Zahomca. V Zahomcu je organiziral v letih 1925 do 1936 tedanji študent Millonig, ki je sedaj župnik v Št. Stefanu, smučarje — domače fante, ki so se že tedaj, ko vendar naš kmet še ni bil kaj dvopen za šport, posvetili plemenitemu zimskemu športu. To so bile še izjeme, ki jih ni bilo veliko. Toda kljub temu se je mladina vedno bolj navduševala za smučanje. Skoraj ni fanta, ki bi ne stal na smučkah, čeprav si jih je moral sam narediti. Če hodiš ob zimskih dneh po naših vasicah, so vsi hribi in grički polni navdušene mladine, ki je ne prežene niti najhujši mraz.

Nečesa pa Ziljani nismo poznali, to je skakalnice, čeprav je v bližini znamenita Planica. Zanimanje za skakanje se je začelo širiti šele, ko smo toliko slišali o Planici in njenih junakih Poldi, Finžgarju itd., presenečali so nas tudi stalno uspehi mojstra Bradla. Ko je mladina gradila skakalnice v Št. Janžu v Rožu, smo že imeli skrito željo po lastni skakalnici. Čim so nekateri naših fantov prvič gledali skakanje, je doseglo navdušenje vrhunec. Skakalnice moramo imeti, naj je kakor hoče, so dejali.

No, lepo, toda kako — brez načrta, brez vsega. Material bi se dal dobiti, teren tudi, denar reže, toda z dobro voljo gre tudi z manj denarjem, a načrt je pa le problem. Eden se je oglašil: prosimo vendar ing. Stanka Bloudeka, on ima razumevanje za mladino.

Na povabilo Slovenske fizikalne zveze je tov. inženir res kmalu rispel na Koroško. Obljubil je, da pride tudi v Zahomc. Res, držal je besedo. Z gospodom prezidentom Koroške-vzhodno tirolske smučarske zveze Albertom Bildsteinom sta prispela z avtomobilom neko nedeljsko popoldne začetkom avgusta v Zahomc. Oba sta zelo pozdravila prizadevanje, da se zgradi najprej mala 30-meterska trening-skakalnica. Gospod prezident je sploh še poudaril gradnjo 30-meterske skakalnice kot predpogoj za dovoljenje graditve večje skakalnice. Prijetno je bilo v družbi obeh organizatorjev smučarstva na Koroškem in Gorenjskem, ko sta pripovedovala iz svojega dela kot pionirja smučarstva. Tovariš inženir Bloudek in prezident Bildstein sta namreč že stara prijatelja in sta skupaj pripravljala pot Planici.

Skupno jima je tudi globoko prijateljstvo do naše mladine.

Ko se je gospod prezident poslovil, smo se napotili s tov. inženirjem k iskanju primernege terena. Prvi dan nismo kaj prida našli. Tov. ing. Bloudek nam je hotel najti nekaj naravnega, kjer ni veliko dela in stroškov. Mi smo že skoraj obupali, toda tov. inženir s svojim pristnim humorjem in potrpljenjem nas je držal pokonci. In smo končno našli pripravi teren. Tov. inženir si je napisal potrebne podatke ter nam obljubil, da nam napravi hitro načrt. Težko smo se poslovili od naši mladini sedaj še bolj priljubljenega prijatelja. Njegov humor, prijaznost in domačnost nam bodo ostali vselej v prijetnem spominu. Skoraj nismo mogli verjeti, tako hitro je bil načrt za našo skakalnico tu, tovariš inženir je držal besedo.

Posesniki terena so bili zelo prijazni ter so nam dali zemljišča na razpolago. — Gradnja se je začela. V času najhujšega jesenskega dela smo prijeli za lopate ter se lotili skakalnice. Skrajni čas je, so dejali fantje, sicer ne bo do zime gotova in to mora biti. Toda, kaj je bilo doma — začela se je prava živčna vojna. Kmečko delo ne čaka, odložili smo se graditi skakalnico ponoči. Vsi so bili za to: Kovačev Tinja, Korenov Hanzi, Petrov Franci, Oslov Tinja in Cenci, Abujev Franci, Hrepecv Fran-

Velik požar pri Vetrinju

Neki lahkomišelnik kadilec cigaret je v noči od petka na soboto povzročil v »Steinhofu« pri Vetrinju velepožar. Lorenec Baras, emigrant iz Jugoslavije, je bil od časa do časa kot kmetijski delavec zaposlen pri najemniku »Steinhofa« Johanu Wallnerju. Posestvo »Steinhof« pripada Marijanišču v Celovcu. Delavec Baras se je ob praznikih vedno neznankam izgubil, vendar je večkrat, ne da bi domači vedeli, zlezal na skedenj, kjer je v senu prespal noč. Tako je storil tudi minuli petek zvečer. Vlegel se je verjetno nekoliko pijan, zažgal si je cigareto in zaspal. Naenkrat se je zaradi vročine prebudil, seno je bilo v plamenih in v zavesti ogromne katastrofe, ki jo je povzročil, je zbežal. Močno prasketanje plamenov je prebudilo stanovalece, ki so v največji naglici pričeli borbo z ognjenim elementom. Alarmirali so takoj celovško poklicno požarno brambo, ki je bila v nekaj minutah na licu mesta. Poleg vsega okoliškega prebivalstva je prihitelo skupno osem požarnih bramb, ki pa poslopja niso mogle rešiti in so se mogle omejiti le na lokalizacijo požara.

ci in drugi. Kar naši fantje pravijo, to tudi drži. In res, dve sto metrov kabla, pa je zasvetila luč. Montiral je seveda Hanzi, saj to dela najraje. Vsa ostala strokovna dela so opravili seveda naši eksperti Kovačev Tinja, Oslov Tinja in Korenov Hanzi. Pesem grl, lopat in krampov je zadonela in to je bila nočna izmena.

Bil je čas, ko so nekateri domači godrnjali. Toda prestali smo to krizo in čuda — vse je bilo na naši strani. Zopet je bila enkrat naša nočna grupa na delu, a dobila je pomoč, prišli so tudi naši gospodarji, da, celo ženske. Bili smo namreč pri betoniranju škarpe — torej stvar, ki zahteva mnogo ljudi. Kovačičev, Petrov, Rihtkov gospodar, vsi so pomagali. Pozabiti pa ne smemo Hrepecove mame in Anije, ki sta pridno prinašali kamenje. Vneto nas podpira tudi Kovačeva družina, kjer dobivamo luč ter največ nadlegujemo, saj je Kovačev dom najbližje skakalnici. Rad nam pomagata tudi Jurček z zadružne žage v Drevljah, nobene akcije še ni zamudil, vidi se, da je postal že pravi Zahomčan.

Veliko dela smo že opravili, precej ga še bo, toda s tovariško vzajemnostjo, z medsebojno pomočjo in vso v uspeh bomo premagali tudi zadnje ovire. Slovenski vestnik pa bo še naprej poročal o poteku gradnje naše skakalnice.

Kdo je kriv poloma na vasi?

V zadnji številki mesečnika „Der Förderungsdienst“, ki ga izdaja ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, je pod naslovom „Zajamčene prehrane ljudstva in eksistence našega kmetijstva potom dviga proizvodnje“ objavil načelnik oddelka dr. ing. Rudolf Leopold uvodni članek, ki ga lahko smatramo za poročilo o razvoju in pospeševanju kmetijstva v Avstriji od leta 1945 do trenutne krize na trgu s kmetijskimi pridelki. Članek daje ob koncu tudi neke splošne smernice glede pospeševanja kmetijstva v bodočnosti.

Ni tukaj mesto, da bi za člankarjem naštevali težave prvih povojnih let ter ukrepe za dvig kmetijske proizvodnje s pomočjo Marshallovega plana, ustavitvi se ločemo samo pri zadnjem delu članka, katerega podnaslov je smatrati kot programsko tezo: Racionalizacija srednjih in malih kmetij — naslednja naloga.

Mere za agrarno politiko

Brez ovinka povedano: V tej programatski tezi se zrcali vsebina avstrijske agrarne politike. Ona potrjuje našo trditev, da v dosednji avstrijski agrarni politiki, v načinu dviganja in pocenitve kmetijske proizvodnje ter približevanju proizvodnih cen kmetijskih pridelkov in izdelkov ni šlo za to, da se pomaga dvigati proizvodnjo v vojni in v predhodni gospodarski krizi v Avstriji najtežje prizadetim in vsled tega gospodarsko najbolj zaostalim in najšibkejšim kmečkim slojem, to je delovnim kmetom, ki jim razen par tisoč kilogramov krompirja, ter nekaj stotin litrov mleka in mesa letno ne daje zemlja več, kakor za prehrano lastne družine, včasih pa niti to ne. Ta teza potrjuje, da je šlo ravno za nasprotno, namreč za to, kako po najožjih strankarskih načelih spraviti na konja kmetijska veleposestva in posestva gosposkih kmetov, ki jim služijo bogato zemljiško rento tuji, često slabo plačani kmetijski delavci.

Razumemo potrebo, da je bilo v preteklih 8 letih treba skrbeti, da se z čimprejšnjim dvigom lastne kmetijske proizvodnje razbremenijo plačilne obveznosti Avstrije za uvoz kruha, mesa in maščob ter sladkorja. Razumemo tudi to, da se za proizvodnja najbolj izdatno dvigniti na večjih površinah z enakim gospodarskim sistemom, ki so po kultiviranosti zemlje in številu živalske črede takoj v stanju, preiti na intenzivnejše proizvodnje živil in njihovih surovin. Toda z obzirom na strukturo kmetijskih obratov v Avstriji in kmečkih naselij, kjer po številu do 80% prevladujejo kmetje do 20 ha obsega in z ozirom na že obstoječa agrarnopolitična protislovja in zelo različne pogoje se podnebne in proizvodne činitelje, je tako zasnovana agrarna politika zgrešena in jo odklanjamo. Kakšne koristi ima kmetijstvo kot celota in nazadnje tudi prebivalstvo Avstrije od nastalega položaja, ko je na eni strani sicer res zagotovljena prehrana prebivalstva, ko pa na drugi strani vleče iz tega koristi le zelo ozko omejen krog agrarcev, dočim je odločilnemu številu kmečkemu in vaškega prebivalstva prinesel ta uspeh gospodarsko in finančno stisko, padanje kupne moči in namesto možnosti za nadaljnjo dviganje proizvodnje le njeno nazadovanje?

... in posledice

Mislimo, da je člankar z nami vred na tistem ugotovil, da od take agrarne politike skupnost nima pravzaprav nobenih koristi in da so v taki agrarni politiki korenine sedanjega poloma na vasi, ko v 80 od 100 primerov izkupiček za kmetijske pridelke ne krije dejanskih proizvodnih stroškov. Nihče ne more zato peti hvalnic dosedanjim ukrepom za dvig kmetijske proizvodnje, kajti ti ukrepi so nesorazmerja in protislovja v kmetijstvu samem le še povečali. Ko moramo ugotoviti, da je sicer par sto kmetijskih obratov dosseglo pri žitu hektarski donos 30 do 40 q in pri krompirju pa 300—500 q in da njihova kravja čreda daje povprečno 4000 in več litrov mleka na leto, da pa imamo še vedno desetisoče kmetij z hektarskim donosom 10—15 q žita in 80—150 q krompirja ter z 800—1500 l letno molznostjo po kravi, moramo reči, da so sedanji vodilni agrarni politiki v korist kmetijstva kot celote zelo malo napravili. Prepričani smo, da bi bila vsa uporabljena sredstva in vsi milijoni zadnjih let v kmetijstvu znatno bolj naloženi, če bi bili „rekordi“ nekoliko nižji, zato pa povprečje višje. Potem bi stiska na vasi da-

nes ne bila tako občutljiva, pa tudi skupnost bi imela od bolj izenačenih donosov in s tem tudi od izenačene trdnosti v kmetijstvu večje in trajno vidne koristi.

Usodni položaj za našo vas

In kako naprej? Vzemimo, da bi bila teza „racionalizacija srednjih in malih kmetij — naslednja naloga“ resna in da bi bila kmečka gospodarstva v resnici deležna take pozornosti, kakor so je potrebna. Preteklo bi dokaj let in uporabiti bi bilo treba znatna sredstva, predno da bi se „malo poznalo“. To pa zato, ker bodo vse ukrepe v korist teh kmetij obremenjevale za kmeta prenizke proizvodne cene, ki jih bo spričo izenačenosti povpraševanja in ponudbe mogoče samo z državnimi podporami dvigniti tako visoko, da bodo dajale kmečki družini potrebno življenjsko osnovo. Pri tem pa se bi veleposestnik z svojimi donosi in silno pocenjenim strojnimi delom še nadalje bogato okoriščal — na račun skupnosti in v nevarnost malih in srednjih kmečkih proizvajalcev. Razširilo bi se torej to, kar se je že pričelo: kmečka posetva bi šla po vrsti na boben, veleposestva pa bi zajemala čedalje večji obseg in vpliv, ki bi postal s časoma tudi nevaren za skupnost.

Kakšno delo nas čaka na travnikih

Jesenski pridelki so večinoma spravljene, drva so deloma pripravljena za zimo, dela na polju so skoro dokončana, le tujpatam nas čaka globoko preoravanje njiv. Pač pa je še dela na travnikih, ki se jih sedaj pred zimo najlažje in najuspešneje opravi, ne da bi se škodovalo travni ruši. So pa to taka opravila, ki se večinoma dajo izvesti tako dolgo, dokler zemlja ne zamrzne ali je sneg ne pokrije. To so čiščenje travnikov grmovja in kamenja, trebljenje jarkov, osuševanje mokrih travnišč, branjanje in gnojenje.

Čiščenje travnikov grmovja, plevela in kamenja je sedaj najbolj na mestu, ker se pri tem travna ruša lahko izravna in pripravi za morebitno spomladno podsetev trav in detelj. Grmovje moramo izkopati s koreninami vred, ne samo pri zemlji izsekati, ker nam tedaj prihodnje leto zopet požene ter odvzame mnogo sveta, kjer bi trava lahko rasla. V jame, ki pri tem nastajajo, moramo napeljati dobre zemlje in jo pokriti s travno rušo, če jo nočemo spomladi zasejati s travno-deteljno mešanico. Tudi raznega plevela se najlažje sedaj rešimo, če ga izrujemo s koreninami ali s čebulami vred, ker nam tako v prihodnjem letu ne bo zopet pognal. Enako se rešimo nadležnega kamenja, ki močno ovira košnjo in obdelovanje travnišč. Na vrhu ležeče kamenje je lahko zbrati in odstraniti. Težje je ono, ki štrli iz zemlje in je v njej močno zasidrano. Tu si moramo pomagati s krampi in kladivi, celo z železnimi drogi in z razstrelivom. Pri tem nastale luknje izravnamo z zemljo in pokrijemo s travno rušo.

Nič manj važno delo ni trebljenje jarkov. Tekom let se vsak jarek zarase s travo ter napolni z zemljo in blatom, ki ovira odtok vode in omogoči zamočvirjenje zemlje. Jeseni so navadno vsa zemljišča bolj suha in voda se po jarkih še ne odteka. Tu je treba sedaj čistiti in trebiti ter jarke poglobiti, da bodo zopet v polni meri vršili svojo nalogo in odvajali vodo iz zemljišča. Blato iz njih je dobro za kompost; pa tudi brez kompostiranja zaleže na travnikih. Trebiti je torej jarke, dokler se še da, četudi zemlja nekoliko zamrzne.

Tudi osuševanje mokrih zemljišč se da sedaj izvesti, ko se je prej ob deževju ugotovil padec tal. Najprej je določiti najnižji del sveta, kamor se bo voda odtekala in odpeljala v potok ali strugo. Od tu je začeti kopati glavni jarek, da nam zbirajoča se voda pri delu ne nagaja. Sele od glavnega jarka izpeljemo zbiralne jarke, ki osušijo zemljo. Če se za to delo napravi primeren preprost načrt, se osuševanje lahko brezhibno izvede, ne da bi voda kje zastajala. S tem pridobimo na travnikih sladke trave in omogočimo razporedje

S tem, da se je doslej naravnost pomagalo veleposestnikom v povprečni donosnosti prehiteti kmečke obrate, je bil napravljen delovnim kmetom in tudi narodnemu gospodarstvu velik in neodpušljiv greh. Protislovja v kmetijstvu so se očitno povečala.

Jzhod

Realnih zaključkov, kako misli najvišji kmetijski forum v Avstriji popraviti ta greh, ob koncu tega članka ne najdemo. Mislimo, da z „razširitvijo strokovne propagande in gospodarsko posvetovalne službe“ ne bo nič odpravljenega. Za racionalizacijo kmečke proizvodnje so poleg drugih predvsem potrebni ukrepi, ki bodo izpulili korenine, iz katerih rastejo vsa protislovja. Med temi ukrepi je na prvem mestu odprava razkosanosti kmečkih zemljišč in zakon, ki bo omejil veleposestniško zemljiško posest in dal zemljo tistemu, ki jo obdeluje.

K temu pa ne bo pripomogel nihče drugi, kakor pa kmečko delovno ljudstvo samo. Treba je še enkrat jasno poudariti, da je doslej kmečkemu ljudstvu krojil agrarno politiko OeVP-jevski Bauernbund, da bo vsakomur, ki je v stiski, jasno, da z njim ne more več imeti skupne poti.

Blaz Singer.

Kako gnojiti oziminam?

V članku „Kako odpomoči ozimnim žitom pred izzimljenjem“ piše direktor Niederschlag, da je fosfor ravnotako kakor za rastline, važen tudi za zemljo. Močno fosfatno gnojenje zboljšuje grudičasti zlog zemlje in pripomore jeseni rastlinam uspešen razvoj v spomladi. Posebno priporočljivo je, pravi, gnojiti sledeče v jeseni:

celotno množino fosfatnih gnojil
polovico kalijevih gnojil,
z g o d a j s p o m l a d i :
polovico kalijevih gnojil
polovico ali pa celotno množino dušičnih gnojil

Pri nekaterih sortah kaže dati pred klasanjem drugo polovico dušičnih gnojil in dodatno nekaj fosfatnih gnojil.

Nekaj nasvetov živinorejcem

1. Krmi živino vedno pravilno, in to z ozirom na čas krmljenja in količino krme.
2. Tudi napajanje je važna stvar, zato napajaj redno in v dovoljni meri, z zmerno hladno vodo, a nikoli ne živino, ki je pregreta.
3. Od delovne živine ne zahtevaj nikoli, da bi storila nekaj, česar po svoji moči ne zmore.
4. Ne krmi živine nikoli s plesnivo krmo ali s senom in slamo, ki vsebujeta mnogo prahu.
5. Prizadevaj si, da po pašnikih in travnikih za vsako ceno uničiš strupene rastline.
6. Varuj živino poleti sončne vročine, jeseni in pozimi pa hladnega dežja in mraza; ne dopuščaj, da bi ležala živina na mokri zemlji ali mokrem podu.
7. Prehod od suhe na svežo in od sveže na suho krmo izvrši vselej le polagoma, postopno.
8. Skrbij v vseh ozirih za največjo snago pri živini! Kidaj skrbno in pogosto, kadar vidiš, da je potrebno in nadomeščaj izrabljeni nastilj. Krtači in štrigljaj živino, včasih jo tudi izmij z vodo, zlasti o poletni vročini. Posebno pri prašičih ti zaleže pridno umivanje za velik del krme. Z eno besedo: Snaga pri živini je prvi in glavni pogoj njenega zdravja in uspevanja.
9. Poskrbi za svež in čist zrak v hlevu, toda tako, da živine nikoli ne izpostaviš zopernemu in škodljivemu preprihu.
10. Nikoli se na nikogar slepo ne zanesi.

Priporočljivi krmski obroki

Od prof. dr. Vogla na bavarskem deželnem zavodu za živinorejo v Grubu določene krmsne norme so se obnesle kakor pri poskusih na zavodu tako tudi v praksi. Za vzdrževalno krmo se je izkazalo kot dobro naslednje razmerje med težo in krmilnimi vrednostimi:

Ziva teža	preb. beljakovin	škrob. vrednosti
kg	g	g
350	250	2200
450	290	2600
550	330	3000
650	370	3400
750	410	3700

Za proizvodnjo 1 kg mleka je vendar nadalje potrebnih 65 g prebavljivih beljakovin in 275 g škrobnih vrednosti. To so najmanjše količine, ki se jih ne sme krčiti. Priporoča pa se, da se daje kravam pred otežitvijo in po teletu, predvsem pa mladim kravam 10—20% višje obroke, kakor so zgoraj navedeni. V krmi naj ob vsaj 15—18 kg suhe snovi in ca. 4,3 kg balasta na dan.

Nesnost kokoši imaš sam v rokah

Dan je postal kratek, noči pa so vedno daljše. Kokoši ponehavajo nesti, jajca pa imajo pozimi tako lepo ceno.

Te dve resnici sta med seboj vzročno povezani. Ako hočeš, da ti bodo kokoši tudi v naslednjih mesecih dobro nesle, moraš upoštevati troje:

1. Najvažnejša sestavina jajca je beljakovina in sicer ne samo tista, ki jo daješ kokoši z žitnim zdrobom in podobnim, temveč tudi ona, ki jo kokoš poleti s pobiranjem črvov in mušic sama poišče. Sedaj pa teh živih bitij pričinja primanjkovali in čim bo zapadel sneg, jih sploh ne bo. Daj tvojim kokošim, če hočeš, da bodo tudi pozimi nesle, nadomestilo za to izpadlo hrano in sicer najceneje s p o s n e t i m m l e k o m. Zmesaj ga z ostalo krmo v dober močnik. Izpadlo pašo na travnikih nadomesti s peso ali silažo. Skrbij tudi, da bodo dobile tudi apna, ki ga jim bo sedaj primanjkovalo. Krmilno apno je potrebno tudi za kokoši, prav tako tudi čista pitna voda.

2. Kokoši imajo majhen želodec in kratek prebavni trak, zato morajo pogosto jesti. V temi dolgih zimskih noči pa tega ne morejo. Zato napelji v kurnico na vsak način električno luč in jo pusti zvečer gorjeti, dokler ne gre zadnji od družine spat. Zjutraj pa jim luč takoj napravi, čim si vstal in šel v hlev krmit živino. Razen normalnega krmljenja, krmi kokoši tudi še v poznih večernih urah in zgodnjih jutranjih urah.

3. Glej pa tudi, da v kurnici ne bo vlečko in da ne bo premrzlo. V mrazu gre polovico običajne krme samo za vzdrževanje telesne toplote. Preglej še enkrat tvojo kurnico in jo napravi zmerno toplo in brez prepriha. Peči, kar nekateri priporočajo, ti v kurnico ni treba postavljati. Ob toplih, to je sončnih zimskih dneh spusti kokoši na prosto ob kurnici, kjer si odkidal v ta namen sneg.

Če boš upošteval vse to, boš videl, da pri hiši tudi pozimi ne bo zmanjkalo jajc, nasprotno, še prodajal jih boš.

Miha pod goro

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Še o nadpolovičnem prikrajšanju vrednosti pri pogodbah

(Nadaljevanje)

Tako sta stala kmalu špet pred sodnikom. — Toženi gostilničar Pivec se je zagovarjal, da se čez leto dni vsi sodi posušijo, da ni še nič hudega, če začasno razpadejo, da se pa potem po potrebi kaka doga zamenja, kar oskrbi vsak dogar, in da se to vsakemu pripeti, ki ima sode, ne da bi bili radi tega sodi na polovico manj vredni; to spada pač k navadnim gospodarskim izdatkom. Hotel je še posebej ugovarjati, da ni vedel, da Mlinar sode že tako kmalu rabi za mošt, toda, ker je videl že protiprično, je to trditve upustil.

Ko ga je sodnik opozoril, da navaja tožba tudi po večini že preperle in nerabne doge, je toženi trdil, da to ni res. Da zasliši sodnik izvedenca in strokovnjaka, ki naj bi sode takoj pregledal, je razpravo preložil.

Pri prihodnji razpravi je sosed sodar najprej potrdil, da je sode takoj pregledoval, ko jih je Mlinar pripeljal in varno shranil, potrdil pa je tudi, da jih je izvedenec sedaj videl in pregledal, kakršni so bili prej, oziroma, da so po večini bile samo razsute doge. Navzoči izvedenec je izjavil, da je med dogami gotovo več kakor polovica nerabnih dog. Ker ugovarja toženeč, da je za mošt marsikateri sod dober, ki za vino ni, je izvedenec še pripomnil, da velja povedano mnenje tudi za take sode!

Sedaj je gostilničar Pivec navil bolj prijazne strune in izjavil, da bo pač nekaj doplačal. Ker Mlinar te ponudbe ne mara sprejeti ga sodnik pouči, da je po postavi to mogoče, da se doplača, kar do navadne vrednosti manjka in vpraša izvedenca, koliko bi to moralo biti? Izvedenec pa izjavi, da se to kar počez težko ugotovi, ker se bo to izkazalo še le pri podrobni obdelavi.

Tožitelj pove, da on tega dela ne naroči in plača, da pa tudi, če bi toženeč to hotel ne more tako dolgo čakati, ker sode potrebuje čim prej.

Predno se pa toženeč uda, ugovarja še, da je tožitelj bil v kleti, da je sode videl, in da je bil vseeno zadovoljen z višjo ceno. Tožitelj ne zanika, da bi bil v kleti, videl pa je v temini na postavah stoječe sode, ki jih ni mogel preiskavati na vsaki dogi znotraj in zunaj, sicer je pa izrecno rekel in je to toženeč vedel, da rabi sode za mošt! Izvedenec je pojasnil, da se sode res težko oceni predno se jih ne vzame s podstave in obrača, da se pregledajo posamezne doge. Če je pa prodajalec vedel, da se rabi sode za mošt, je moral vedeti, če so za to uporabni in v koliko.

Sedaj se je toženeč udal in izjavil, da plača vse stroške in vzame »ropotijo« nazaj na svoje stroške.

Pred sodnijo sta se potem oba z izvedencem pomenkovala radi škode, ki bo Mlinarju mogoče nastala. Pri tej priliki pa mu šine v glavo, da se je vendar nekaj zapisalo, kar je vzel celo seboj! Prečitajo tiisto pogodnico, da bi našli, če kaj pove še radi kake odškodnine. Ker pa takrat tudi sodni uradnik ni mogel misliti na take izvanredne možnosti v tem oziru nič niso našli. Čitali pa so počasi in glasno:

Obe stranki se odpovesta pravici, izpodbijati to pogodbo radi nadpolovičnega prikrajšanja navadne vrednosti. Oba pravdarja sta sedaj kar utihnila! Izvedenec pa se je začel smejati češ, to se pravi, da bi bil ti Mlinar tožbo zgubil, če bi bil Pivec to prej ali slej pred sodnikom pokazal. Pivec teče k sodniku, pride kmalu nazaj. — »Neumen sem bil, da sem se poravnal, toda odškodnine pa ne plačam nobene, da veš!« pa gre.

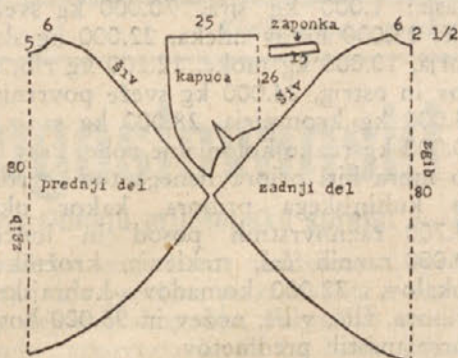
Treba bo torej čakati, če bo res kaka škoda!

Postava pa omenja v tem oziru še mnogo različnih slučajev, glede katerih je dobro, da jih vsak pozna! Pripomnim pa takoj, da taki ugovori ne veljajo pri pravih trgovskih poslih, pri pogodbah na obročno odplačilo po tozadavnih predpisih, pri pogodbah na golo srečo in pri poravninah!

ZA GOSPODINJO IN DOM

Vremensko ogrinjalo za šolske otroke

Šolska pot naših otrok je dostikrat dolga in zahteva primerno obleko, ki čuva otroka pred vetrom in dežjem. Za deževne dni jeseni in spomladi je zelo primerno navadno vremensko ogrinjalo s kapuco. Takšno ogrinjalo lahko same sešijemo po kroju, ki ga kaže slika.

Za vremensko ogrinjalo vzemimo loden-blago, najbolj primeren je siv črtast loden. Pri krojenju in šivanju moramo paziti, da črte ležijo navzdol, da dež lahko odteka. Kapuco podložimo z lepo ka-

rirastim flanelom. Če kapuco samo poveznimo na glavo jo lahko veter odpiha. Zato jo moramo napraviti skrbno. Sprejaj prišijemo zaponko tudi iz sivega lodna, ki jo z gumbom za in odpiramo. Tako kapuca dobro stoji pokrita na glavi. Da ogrinjalo lahko oblečemo čez glavo, napravimo na sprednjem delu kratak izrez. Takšno ogrinjalo je preprosto, poceni in zelo praktično.

Svilene tkanine pretkane z zlatom

V neki angleški vasi dopolnjujejo način tiskanja z zlatom na svilo. V ta namen uporabljajo zlato zvaljano v tanke, prozorne liste. Zlato potem lahko prenašajo na tkanino v tanjših ali debelejših plasteh. Ob uporabi take tkanine zlato ne bo nikoli počrnelo, med pranjem ali kemičnim čiščenjem pa se ne bo oluščilo. Kaže, da bodo mogli uporabiti tudi druge kovine, namesto svile pa različne tkanine iz umetnih vlaken.

Kuharski recepti

Svinjska pečenka z gorčico

1 kg svinjskega plečeta, prekajeno slanino, čebulo, peteršilj, limono in papriko, dve žlici gorčice in 1/4 l smetane.

Mesu odvzemi kosti, nasoli, pretakni s slanino, ki jo povaljšaj v sesekljani čebuli, peteršilju, limoni in papriki. Pečenko poveži in deni v pekačo, polij z vročo mastjo in speci. Med pečenjem pridno polivaj. Ko je mehka, zmešaj gorčico s kislom smetano, polij pečenko in naj še v njej malo prevre. Pečenko zreži na rezine, zloži na krožnik in obloži s popečenim krompirjem, ali pa serviraj s krompirjevi hlebčki.

Krompirjevi hlebčki

1/2 kg krompirja, 5 dkg masti, 2 jajci, 2 žlici kisle smetane, 5 dkg moke in muškato orešček.

Mešaj maslo z rumenjaki, dodeni sol, malo zribanega oreščka, potem še kislom smetano in trd beljakov sneg z moko. Vse to dodeni k skozi sito pretlačenemu kuhanemu krompirju, rahlo premešaj in nadevaj z žlico v pomazano pekačo male hlebčke. V zmerni pečici primerno zapeci. Podaj se k vsaki pečenki z omako.

Kostanjeva torta

21 dkg kuhanega kostanja, 4 jajca, 4 žlice sladkorja, 4 žlice zmletih mandeljniov, 1 čajno žličko pecilnega praška.

Kuhan in dobro olupljen kostanj pretlači, nato rumenjake s sladkorjem penasto vmešaj. Ko malo naraste, prideni olupljene in zmlete mandeljne, potem pa pre-

tlachenj kostanj. Ko si to dobro razmešala, primešaj rahlo trd beljakov sneg. Nazadnje še malo pecilnega praška. Tortni model dobro namaži, potrosi z moko in stresi vanj to zmes, deni v pečico in speci. Pečeno torto lahko namažeš z marmelado ali samo potrosiš s sladkorjem.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Hrana vpliva na razpoloženje človeka

Znani ameriški zdravnik dr. V. Kaufman, ki se že dalj časa ukvarja z raziskovanjem človekove hrane in vzrokov, ki vplivajo na vrsto in kvaliteto hrane, ki jo ljudje izbiramo, je izjavil, da razpoloženje in duševno stanje človeka v veliki meri vpliva na izbiro. Vsaka hrana ima po njegovem mnenju določen vpliv na duševno razpoloženje. Zaradi tega človek nagnosko občuti potrebo po tisti vrsti hrane, katera odgovarja njegovemu trenutnemu duševnemu razpoloženju. Po Kaufmanovih razlagah je pet osnovnih kategorij hrane:

V prvo kategorijo spada hrana za prvo pomoč, ki pomirja. To so mleko in mlečni proizvodi. Te navadno žele ljudje po močnih razburjenjih, ko čutijo potrebo, da hitro okrepe svoje moči.

V drugo kategorijo sodi hrana — tako

Zelenjavni sokovi so dragoceni

Največjo biološko vrednost ima zeleni list, to je znano dejstvo. Ne samo vitamini, mineralne soli, zelenilo, beljakovine, marveč pravi živi čudež tiči v rastlinah: vrednost sončne svetlobe, nagomiljena sončna energija, pravi švicarski zdravnik Benner, profesor Hauser pa piše v svoji knjigi »Ostani mlad, živi dolgo«: »Zelenjavni sokovi so dragoceni in najlažja oblika, ki bogati vsakdanjo hrano z vitamini, fermenti in mineralnimi solmi.« Rastlinska kri je največje biološke vrednosti, zato je res obžalovanja vredno, da ne uporabljamo dovolj pogosto tega dragocenega eliksirja.

Zvečenje trde, surove zelenjave dela mnogim ljudem, posebno v starejših letih, dokajšnje težave, dostikrat pa tudi želodca ne prenese velikih količin celuloze. Ni mnogo ljudi, ki bi lahko pojedli pet surovih korenčkov, toda tudi 95-letna prababica bi z lahkoto popila sok iz njih.

Mar bi ne bilo dobro, če bi lahko iz korenja, špinata, zelja, pa tudi jabolka in drugega sadja iztisnili sok? Sok iz korenja je zelo okusen ter vsebuje vitamina A in C, špinadni sok, pomešan z jabolčnim, združuje prednosti dišečega sadja in zelenjave. V južnem Meranu, tradicionalnem mestu zdravljenja z grozdom, iztisnejo iz grozdja in drugega sadja sok pred očmi gostov, ki ga svežega popijejo.

Zdaj pa so nemški inženirji izdelali posebno napravo, s katero je zelo lahko iztisniti sokove iz sadja in zelenjave. S to napravo iztisnjajo sokove nepretrgoma kar na litre, tako da lahko ena sama zadovolji potrebe mnogih ljudi.

jo je dr. Kaufman imenoval — za priboljšek. To so oni prehrabeni proizvodi, katera človek jemlje, da se posladka, kakor na pr. čokolada, bonboni, keksi in druge sladkarije.

Tretja kategorija jedil pa naj bi bila jedila — fetiši. To so vse one jedi, o katerih gre glas, da so zdrave in koristne — na pr. krvavo meso, krompir, zelenjava.

Četrto skupino sestavljajo kava, čaj in pivo. Kaufman pravi, da vrednost teh rast v očeh poedincev tudi zato, ker so prepovedana za otroke. Ljudje se z njimi drug drugega gostijo po mnenju dr. Kaufmana, ker bi želeli nekako podčrtati svojo vrednost.

V peto kategorijo spadajo kaviar, gosja jetra, taki, dobra vina in vse ostale jedi in pijače, s katerimi se hranijo sladokusci.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.15 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 in 11.00 Šolska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo (razen poned.) — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Popoldanski koncert.

Poročila dnevno: ob 6.00, 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 19.45, 21.45 in 23.55 uri.

Sobota, 7. november:

8.45 Za naše male poslušalce — 11.00 Veder dopoldne — 14.30 Zelje poslušalcev — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 16.15 Filmski magazin — 17.40 Philips-revija — 18.00 Pogled v svet — 18.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 20.05 Glasba in humor.

Nedelja, 8. november:

7.20 Pošta je prišla... — 8.10 Kmečka oddaja — 8.20 Vesela nedelja — 10.00 Maša — 11.15 Lepe melodije — 13.45 Po koroški deželi — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 17.30 Sport in glasba — 18.30 Slagerji — 20.05 Slušna igra.

Ponedeljek, 9. november:

10.45 Veder dopoldne — 14.30 Slovenska poročila in objave. Teden in mi. Pesmi M. Hartmanove — 20.00 Smejoči se ponedeljek.

Torek, 10. november:

11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slovenska poročila. Zdravniški vedež. Ozrmo se po svetu — 15.30 Za ženo in družino — 18.45 Kmečka oddaja — 19.15 Velika šansa — 20.45 Valčki in polke — 21.15 Življenje zmagala!

Sreda, 11. november:

10.45 Iz ženskega sveta — 14.30 Slovenska poročila. Za ženo in družino — 16.30 Kdo ve kaj — 20.00 Kmečka jesen.

Četrtek, 12. november:

10.45 Nasvet v življenjskih vprašanjih — 14.30 Slovenska poročila. Igra godba na pihala — 15.30 Slovenske melodije — 18.30 Pogled v slovensko epiko — 20.00 „Zvezde svetijo“ — 21.30 Vedni ABC.

Petek, 13. november:

10.45 Za dom — 14.30 Slovenska poročila. Zborovske pesmi v priredbi Adamiča — 16.30 Vsi otroci poslušajo — 18.45 Kmečka oddaja — 19.15 Zgrabí srečo! — 20.00... in zdaj igra Pepi Naar — 20.45 Življenje zmagala!

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 uri — 19.00 Radijski dnevnik.

Sobota, 7. november:

13.00 Novi filmi — 13.45 Jezikovni pogovori — 14.00 Za odh in zabavo — 15.30 Za pionirje — 16.00 To in ono z vseh strani — 17.00 Poje moški zbor „Slava Klavora“ — 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 8. november:

8.15 Domače pesmi za veselo nedeljsko jutro — 11.00 Od pravljice do pravljice — 13.00 Za kmetovalce — 13.25 Zeleki ste — poslu-

šajte! — 17.00 Ljudsko-prosvetni obzornik — 18.20 Slovenske poskočne za ples — 22.15 Za zabavo in odh!

Ponedeljek, 9. november:

13.00 Za pionirje — 13.50 Kulturni pregled — 14.00 Lepe melodije — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 18.25 Jezikovni pogovori — 20.00 Radijska univerza.

Torek, 10. november:

11.00 Šolska ura — 13.15 Znane melodije — 15.30 Sportni tednik — 18.00 Domače viže igrajo naši instrumentalni ansambli — 18.30 Iz bojev naših narodov — 20.00 Okno v svet.

Sreda, 11. november:

13.00 Z obiskov pri pionirjih — 14.20 Kulturni pregled — 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 17.10 Pester spored slovenskih narodnih pesmi — 17.50 Zdravstveni nasveti — 20.00 Radijska igra.

Četrtek, 12. november:

13.00 Za pionirje — 14.00 Od Triglava do Ohrida — 15.30 Cicibanom dober dan — 16.00 Zeleki ste — poslušajte! — 17.30 Oddaja za ženo — 20.00 Domače aktualnosti — 20.10 Koncert.

Petek, 13. november:

13.00 Glasbena oddaja za pionirje — 13.15 Koroška in Bela Krajina v narodni pesmi — 14.00 Malo od včeraj in malo od danes — 17.50 Urednikova beležnica in pionirska pošta — 18.30 Kulturni pregled — 18.45 Igra trio Dorko Skoberne — 20.00 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.00 Svet v satiri in humorju.

Pravoslavna cerkev poziva na pravično reševanje tržaškega vprašanja

V borbi za pravično rešitev tržaškega vprašanja se je večina slovenske duhovščine odločno postavila ob stran svojega ljudstva in obsodila angloameriško in vatikansko podporo italijanskemu imperalizmu.

Prejšnji teden so obiskali maršala Tita najvišji predstavniki srbske pravoslavne cerkve. Delegacija, sestojeca iz braničevskega nadškofa Hrizostoma, banatskega nadškofa Visariona in budimskega nadškofa Germana je pod vodstvom patriarha Vikentija Prodanova izrazila maršalu Titu popolno soglasnost srbske pravoslavne cerkve s stališčem ljudstva in vlade Jugoslavije glede tržaškega vprašanja. Maršal Tito se je v prisrčnem razgovoru s patriarhom in ostalimi člani delegacije zahvalil za oporo, ki jo daje srbska pravoslavna cerkev borbi jugoslovanskih narodov za pravično rešitev tržaškega vprašanja.

V smislu svojega zagotovila se je patriarh srbske pravoslavne cerkve nekaj dni zatem obrnil na sestrskes pravoslavne cerkve in druge krščanske verske skupnosti s pozivom, naj bi tudi te nudile pomoč, da bi se vprašanje Trsta rešilo pravično in v duhu jugoslovanskih predlogov. V

pismenem pozivu, ki ga je poslal poglavarjem vzhodnih in zahodnih cerkev, poudarja patriarh:

»Enostranska odločitev ZDA in Velike Britanije od 8. oktobra v zadevi Trsta grozi, da skali mir vsega sveta in povzroči nov svetovni pokolj.

Naši narodi so se skozi vso svojo zgodovino borili za svobodo in neodvisnost svoje zemlje. V pretekli vojni so dali, zvesti svojim stoletnim tradicijam, neizmerne žrtve na strani zaveznikov in sicer prav v boju proti italijanskim in nemškim osvajalcem. Dala je neizmerne žrtve tudi naša srbska pravoslavna cerkev. Zaradi tega je nas sedaj tako hudo prizadela krivična odločitev zaveznikov, s katero se nagrajuje naš dočerašnji sovražnik z delom našega ozemlja.

Ko dvigamo svoj glas proti tej krivici in ko tolmačimo čustva svoje duhovščine in svojih vernikov srbske pravoslavne cerkve, pozivamo s tem vse krščanske cerkve, vse državnike sveta in vse ljudi dobre volje vsega človeštva, naj se zavzamejo, da bi se vprašanje Trsta uredilo v duhu predlogov maršala Tita in s tem obvaroval svet pred novo katastrofo.

Iredentistični izgredi v Trstu

Za minulo sredo, obletnico prve okupacije Trsta po italijanskih četah med prvo svetovno vojno, je bil zavezniški poveljnik za cono A, general Winterton, prepovedal demonstracije in izobešanje italijanskih zastav na javnih poslopih. Kljub temu je skupina italijanskih šovinističnih iredentistov poskusila obesiti italijansko zastavo na tržaško občinsko hišo. Ko je intervenirala zavezniška policija, so razbesneli italijanski iredentisti napadli njene organe s stoli iz neke kavarnice ter jih obmetali s kamenjem. Policija pa je bila zaradi tega prisiljena uporabiti gumijevke in plin-solzivec.

Do težjih spopadov je prišlo tudi v središču mesta. Razgnati je policija mogla demonstrante šele, ko je izstrelila nekaj svarilnih puškinih salv v zrak. Pri spopadih med zavezniško policijo in italijanskimi iredentisti je bilo nekaj oseb ranjenih. Prav tako je prišlo ta dan do izgredov tudi na Goriškem. Pri neki »svečanosti«

Zakaj ne iščejo razumne poti?

Štajerski deželni glavar o tržaškem vprašanju

Nad reševanjem tržaškega vprašanja, kot so si ga zamislili z anglo-ameriškim sklepom pred enim mesecem, je tudi avstrijska, zlasti gospodarska javnost zaskrbljena. Avstrijski tisk sicer ne zavzema povsem določenega stališča, vendar pa se iz mnogih poročil o razvoju tržaškega vprašanja vidi želja po takšni rešitvi, ki bi upoštevala interese Trsta samega in njegovega neposrednega in širšega zaledja.

To se je pred nedavnim odrazilo tudi v razgovoru Tanjugovega dopisnika s štajerskim deželnim glavarjem Krainerjem, ki je dejal, da sklep zahodnih sil ni prinesel nikakršne rešitve in da bi bila edina razumna rešitev, če ne bi upoštevali le interesov Italije, temveč tudi Jugoslavije,

Načrti za Evropsko prometno skupnost

Pred par tedni so se v Bruslju sestali predstavniki 17 držav, da bi se posvetovali o izpeljavi načrtov glede Evropske prometne skupnosti. Poleg članic OEEC v Parizu sta k skupnosti pristopili tudi Jugoslavija in Španija. Načrt za ta sestanek je bil izdelan že na konferenci izvedencev preteklo pomlad v Parizu. Povečalo naj bi se število vagonov »Europ«, za njihovo kroženje naj bi se izbrale najbolj primerne proge. Poenotile naj bi se tarife in standardiziral voznik park. Na dnevnem redu je tudi vprašanje elektrifikacije železnic, nadalje vprašanje mednarodnega finansiranja železniškega materiala. V načrtu je, da bo stalni sedež konference Evropske prometne skupnosti v Parizu, letni sestanki pa bodo po važnejših evropskih prestolnicah.

Avstrije in samega mesta Trsta. Takšna rešitev bi prinesla mestu mir, blaginjo ter gospodarsko in politično trdnost, iz žarišča sporov in napetosti bi Trst na ta način postal središče miroljubnega sodelovanja držav v tem delu Evrope.

Deželni glavar Krainer je omenil tudi gospodarske interese, ki jih ima Avstrija v Trstu. Dejal je, da je Avstrija naravno usmerjena v Trst, ta pa je s svoje strani življenjsko zainteresiran na ohranitvi in razvoju prometa z Avstrijo. Zaradi neresenega tržaškega vprašanja je ohromela najkrajša in najstarejša prometna zveza Avstrije s Trstom — Južna železnica — in je zaradi tega zlasti štajerska, kjer se je gospodarstvo v prejšnjih desetletjih razvijalo prav v zvezi s to progjo, sedaj v nevarnosti, da postane nekako »slepo črevo« avstrijskega gospodarstva.

Ko je izrazil svoje začudenje, da se ne poskuša najti rešitev, ki bi zadovoljila tudi avstrijske interese, je štajerski deželni glavar poudaril: »Na večje razumevanje smo doslej naleteli samo pri Jugoslaviji, mi pa bi želeli, da bi se velesile pričele zavdati, da bo vprašanje Trsta rešeno šele tedaj, ko bodo upoštewane tudi avstrijske potrebe. Zakaj se ne išče razumna pot, ki je naravna in ki bi bila ugodna tako za Štajersko kot za vso Avstrijo? Zakaj ne vprašajo prizadetih strank, marveč sprejemajo sklepe, ki niso nikakršna rešitev? Zakaj ne izvedejo evropeizacije mesta Trsta, kar bi bilo preizkusni kamen za ureditev odnosov v Evropi? Mi še vedno nismo izgubili upanja, da bodo zahodne sile hotele spoznati prednosti takega stališča,« je zaključil deželni glavar Krainer.

Ladja — potujoče mesto

Lani je prvič preplula Atlantski ocean prekooceanska ladja »United States«. Ogromna ladja je liki plavajoče mesto in nekatere številke povedo, kakšno prostornino mora obsegati, da spravijo vse potrebno v prostore.

Za časa plovbe izdajo dnevno 9000 obrokov hrane. Potrebna so posebna skladišča, da je omogočeno pripraviti tako velike množine hrane za dnevne obroke. Pred potovanjem morajo v posebna skladišča natovoriti okoli 52.000 kg svežega mesa, 28.000 kg divjadi in živine, 2.000 kg masla; 1.000 kg sira, 70.000 kg svežih jajc, 13.000 litrov mleka, 22.000 kg sladkorja, 10.000 kg moke, 12.200 kg rib, rakov in ostrig, 24.000 kg sveže povrtnine, 23.000 kg krompirja, 28.000 kg sadja in 50.000 kg razne kolonialne robe. Prav tako mora biti pripravljenega tudi ogromno kuhinjskega pribora, kakor okoli 15.700 raznovrstnih posod in loncev, 59.000 raznih čaš, steklenic, krožnikov, bokalov, 72.000 komadov kuhinjskega pribora, žlic, vilic, nožev in 95.000 kosov porcelanastih predmetov.

Seveda znašajo tudi ostale zaloge velikanske številke. Posteljnih rjuh in blazin je na primer okoli 87.000. Ladijska bolnišnica razpolaga z najmodernejšimi napravami, kakor jih v najmodernejših bolnišnicah nimajo. Celu za živali imajo določene posebne kabine in kuhinje.

Za ljubitelje knjig je preskrbljeno in se nahaja v treh velikih knjižnicah nad 2500 izbranih klasičnih in sodobnih knjižnih del. Na razpolago je še številno časopisje, modni žurnali in poseben ladijski časopis prinaša novice o najnovejših dogodkih po svetu, saj izhaja petkrat na dan na 12. do 16. straneh velikega formata.

Preskrbljeno je tudi za zabavo in razvedrilo ter so zato na razpolago bari, gledališka dvorana, bazen za plavanje, igrališče za tenis, odbojko itd. Poleg tega se nahaja na ladji še kovaška delavnica, pralnice, brivski saloni in celo ulica s trgovinami, kjer si potniki morejo nabaviti, kar jim je potrebnega, kakor na kopnem.

Prijetno je potovanje na taki ladji — samo denar moraš imeti.

V Gradcu so prijeli morilce trgovke Klugove

Dne 15. avgusta t. l. ponoči so neznan storilec izvršili v Gradcu roparski umor. Kmalu, ko se je vrnila trgovka slaščičarne Klugova s svojim možem iz trgovine domov, je hotela nekam iz sobe. Na hodniku je naletela na neznanega moškega, ki ji je nastavlil nasproti napet samokres. V strahu je zakričala po svojem možu, medtem pa je neznanec sprožil in jo smrtno zadel ter nato izginil. Varnostnim organom dolgo ni uspelo izslediti storilca in morebitnih pomagačev, ki so bili morda udeleženi pri roparskem napadu. Po dolgotrajnem podrobnem delu in poizvedovanju so pred nekaj dnevi prišli na pravo sled in aretirali štiri osebe, ki so bile zna-

ne v graškem podtalnem svetu. So trije moški, 19-letni Franc Pinter, 25-letni Oto Pöcklinger, 30-letni Herbert Russeim in 27-letna Marija Jakobow, ki so jo poznali v podtalnem svetu pod imenom Rita. Pri zaslišanju je ta družina delno priznala, da so napad pripravljali že dalje časa, toda ni bilo tako lahko oskrbeti orožje. Med zasledovanjem so orožniki dognali, da se je Rita v poletju v Gratweinu zanimala za nekega dobavitelja samokresov. To je bil prvi prijem za izsleditev zločincev. V tej zvezi so postali pozorni na Oto Pöcklingerja, Ritinega prijatelja, ki je po umoru Klugove izginil. Končno so ga prijeli in v zvezi s tem ugotovili še nadaljnja dva soudeleženca pri napadu, nekega Franca Pinterja in Herberta Russeima.

Dva meseca za ukraden poljub

Na Dunaju je meseca avgusta prišel neki Viljem W. nekoliko natrkan v stanovanje svojega prijatelja Huberta S. Hubertova žena je bila sama doma. Viljem je to okolnost izkoristil ter je lepo prijateljstvo ženo Margaretu obsul s ljubezenskimi izjavami. Margareta ga je hotela kratkomalo pognati iz sobe, toda vročekrvni častilec se ni pustil kar tako odgnati, temveč jo je zrinil v spalnico, kjer jo je krepko prijel in poljubil. Margareta odpornost pa ga je tako razkačila, da ji je prisolil dve zausnici.

Medtem je nenadoma prišel Margaretin mož domov in ko je izvedel o tem neaktinem dejanju svojega prijatelja, je hitel po nekega stražnika in pustil Viljema aretirati, prej pa mu je naložil še nekaj klofut.

Na sodnji so Viljema obsodili zaradi omejitve osebne prostosti na dva meseca strogega zapore.

Iskra iz štedilnika povzročila smrt

V Caserti v Italiji je zgorela neka mlada žena pri živem telesu. Sedela je pri štedilniku, iz katerega je švignila iskra in ji užgala obleko. Ženi je bilo ime Giovanna d'Arco, enako kakor francoski junakinji Jeane d'Arc, ki je prav tako storila smrt v plamenih, ko so jo leta 1431 v Ruenu Angleži zažgali.

Edino v Nemčiji je seciranje živih živali prepovedano

Vivisekcija pomeni seciranje živih živali v znanstvene namene. Edina država, kjer je v veljavi zakon proti vivisekciji, to je ki prepoveduje seciranje še živih živali, je v Nemčiji. Ta zakon je izšel pod Hitlerjem in je značilno in žalostno, da so nacisti kljub temu zakonu dopuščali med vojno vivisekcijo ljudi.

Krdela volkov nadlegujejo Vzhodno Poljsko

Velika krdela volkov so postala prava nadloga Vzhodne Poljske. Kakor poroča radio Varšava, so volkovi v okolici Lublina in Bialistoka raztrgali tisoč ovac, 50 konjev in 30 krav. Volkovi so se pojavili tudi okoli Varšave in ogrožajo velike predele v Vzhodni Poljski. Poljska vlada je razdelila brezplačno municijo za obrambo proti volkovom.

Zmagovalec Nanga Parbata pride na Koroško

Zmagovalec Nanga Parbata, Hermann Buhl, bo predaval v Celovcu in Beljaku pod naslovom »Zmaga nad Nanga Parbatom«. Predavanje bo ponazorjeno z barvnim filmom. V Beljaku bo predaval v nedeljo, dne 8. novembra ob 16. in 20. uri v telovadnici. Predavanje v Celovcu pa bo v ponedeljek, dne 9. novembra ob 17. in 20. uri v veliki dvorani Delavske zbornice. Vstopnice v predprodaji se dobijo v Potovalnem uradu Obersteiner. Člani Avstrijskega alpinskega društva dobijo vstopnice po znižani ceni v svojih sekretariatih v Beljaku in Celovcu.

Dr. Artur Lemisch je umrl

V Št. Vidu ob Glini je v četrtek minulega tedna umrl v starosti 88 let dr. Artur Lemisch, ki ga je provizorični koroški deželni zbor novembra 1918 izvolil za prvega deželnega glavarja po končani prvi svetovni vojni. V tej funkciji je ostal do prvih deželnozborskih volitev v republiko leta 1921. Ponovno je bil izvoljen za deželnega glavarja leta 1927. Po volitvah leta 1930 se je umaknil iz političnega življenja in je živel do svoje smrti na svojem gradu Kölnhof v Št. Vidu.

Od umrlega so se v ponedeljek poslovili najvišji predstavniki dežele in javnega življenja. Poslovilni govori so odpadli, ker je bil pokojni izrecno tako želel. Po njegovi želji so ga položili v grob na pokopališču pri Sv. Trojici v gorski občini Schaumboden.

Skladatelj Kalman umrl

Emerich Kalman, svojčas eden najbolj znanih skladateljev operet, je minuli teden umrl v Parizu. Po rodu iz Madžarske, se je Kalman šolal na dunajski glasbeni akademiji. Njegova najbolj znana opereta je »Grofica Marica«.

ADRIA GETRÄNKE

R. in K. BAKARIČ

Žrelec — Ebental

Prvovrstne žgane pijače s sinjega Jadrana

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.